

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

BANKU UZRAUDZĪBA

Norādījumi par klimata pārmaiņu un vides riskiem

Uzraudzības gaidas attiecībā uz
risku pārvaldību un informācijas
atklāšanu

BANKENTOEZICHT

2020. gada novembris

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Saturs

1.	Ievads	3
2.	Darbības joma un piemērošana	6
2.1.	Piemērošana attiecībā uz nozīmīgajām iestādēm	6
2.2.	Piemērošanas datums	7
2.3.	Piemērošana attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm	7
2.4.	Vispārējais prudenciālais regulējums	7
3.	Klimata pārmaiņu un vides riski	10
3.1.	Definīcijas	10
3.2.	Klimata pārmaiņu un vides risku iezīmes	10
3.3.	Apsekojumu novērojumi	14
4.	Uzraudzības gaidas saistībā ar uzņēmējdarbības modeļiem un stratēģiju	16
4.1.	Uzņēmējdarbības vide	16
4.2.	Uzņēmējdarbības stratēģija	18
5.	Uzraudzības gaidas saistībā ar pārvaldību un riska apetīti	21
5.1.	Vadības struktūra	21
5.2.	Riska apetīte	23
5.3.	Organizatoriskā struktūra	26
5.4.	Pārskatu sniegšana	28
6.	Uzraudzības gaidas attiecībā uz risku pārvaldību	31
6.1.	Risku pārvaldības sistēma	31
6.2.	Kredītriska pārvaldība	35
6.3.	Darbības riska pārvaldība	38
6.4.	Tirgus risku pārvaldība	40
6.5.	Scenāriju analīze un stresa testēšana	42
6.6.	Likviditātes riska pārvaldība	43

7. Uzraudzības gaidas attiecībā uz informācijas atklāšanu	45
Informācijas atklāšanas politika un procedūras	45
Par klimata pārmaiņām un vides riskiem atklātās informācijas saturs	48
Atsauces	51

1. Ievads

Pēc Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām¹ un ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam pieņemšanas 2015. gadā valdības strauji īsteno pāreju uz zemu oglekļa emisiju un izteiktāku aprites ekonomiku globālā mērogā. Eiropas mērogā dokumentā "Eiropas jaunais kurss" noteikts mērķis līdz 2050. gadam nodrošināt, lai Eiropa kļūtu par pirmo klimatneitrālo kontinentu. No finanšu sektora tiek gaidīts, lai tas uzņemtos nozīmīgu lomu šajā sakarā, kā izklāstīts dokumentā "Komisijas rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana".

Pāreja uz zemu oglekļa emisiju un izteiktāku aprites ekonomiku finanšu iestādēm nozīmē gan riskus, gan iespējas,² savukārt klimata pārmaiņu izraisītais fiziskais kaitējums un vides stāvokļa pasliktināšanās var būtiski ietekmēt reālo tautsaimniecību un finanšu sistēmu. Otro gadu pēc kārtas Eiropas Centrālā banka (ECB) savā [VUM risku kartē](#) euro zonas banku sistēmai identificējusi klimata pārmaiņu riskus kā būtisku risku noteicošo faktoru. ECB uzskata, ka iestāžu pieejai, apsverot klimata pārmaiņu un vides riskus, jābūt stratēģiskai, uz nākotni vērstai un visaptverošai.

ECB rūpīgi seko norisēm, kuras, domājams, ietekmēs euro zonas iestādes. Dokumenta "Komisijas rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana" mērķis ir novirzīt finanšu plūsmas uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem, nodrošināt, lai ilgtspēja kļūtu par vadošo risku pārvaldības iezīmi, un veicināt caurredzamību un ilgtermiņa pieeju. Attiecībā tieši uz banku sektoru Eiropas Banku iestādei (EBI) tika uzticēti vairāki uzdevumi, kas ietvēra novērtējumu par to, kā vides, sociālos un pārvaldības riskus iespējams iestrādāt prudenciālās uzraudzības trijos pīlāros. Pamatojoties uz to, EBI publicēja [rīcības plānu ilgtspējīgai finansēšanai](#) un [diskusiju materiālu](#) par vides, sociālo un pārvaldības risku iestrādāšanu regulējošā un uzraudzības ietvarā.

Šajos norādījumos izklāstīta ECB izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku drošu un pamatotu pārvaldību saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru. Tajā aprakstīts, kā ECB skatījumā iestādēm būtu jāapsver klimata pārmaiņu un vides riski – kā esošo risku noteicošie faktori –, formulējot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju un pārvaldību un risku pārvaldības ietvarus. Tajā sīkāk skaidrots, kā ECB skatījumā iestādēm būtu jāklūst caurredzamākām, uzlabojot informācijas sniegšanu par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

Šie norādījumi iestādēm nav saistoši, bet kalpo kā pamats uzraudzības dialogam. Šā uzraudzības dialoga ietvaros ECB ar iestādēm pārrunās šajos norādījumos izklāstītās ECB gaidas, risinot iespējamus gadījumus, kad iestāžu prakse no tām atšķirsies. ECB laika gaitā turpinās izstrādāt savu uzraudzības pieeju klimata pārmaiņu un vides risku

¹ Tāpat pēc Starpvaldību zinātnes politikas platformas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES) globālā novērtējuma sagaidāms, ka saskaņā ar ANO konvenciju par bioloģisko daudzveidību, tiks noslēgtas papildu starptautiskās vienošanās, lai stimulētu ilgtspējīgu ekosistēmu izmantošanu un samazinātu bioloģiskās daudzveidības samazināšanās iemeslus.

² Sk., piemēram, ECB 2019. maija "Finanšu Stabilitātes Pārskatu".

pārvaldībai un informācijas atklāšanai, ņemot vērā regulatīvās norises, kā arī jaunāko praksi nozarē un uzraudzības jomā.

1. ielikums

Pārskats par ECB uzraudzības gaidām

1. No iestādēm tiek sagaidīta izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi, kurā tās darbojas, īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, lai tās varētu pieņemt pamatotus stratēģiskos un uzņēmējdarbības lēmumus.
2. No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās, izstrādājot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, integrētu tajā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā ietekmē to uzņēmējdarbības vidi.
3. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, izstrādājot iestādes vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju, uzņēmējdarbības mērķus un risku pārvaldības ietvaru, ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, un nodrošinātu efektīvu klimata pārmaiņu un vides risku pārraudzību.
4. Iestādēm nepārprotami jāietver klimata pārmaiņu un vides riski savā riska apetītes ietvarā.
5. Tiek sagaidīts, lai iestādes savā organizatoriskajā struktūrā paredzētu atbildību par klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanu atbilstoši triju aizsardzības līmeņu modelim.
6. Tiek sagaidīts, lai iestādes sava iekšējā pārskatu sniegšanas procesa ietvaros sniegtu apkopotus datus, kas atspoguļo to pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem, tādējādi ļaujot vadības struktūrai un attiecīgajām apakškomitejām pieņemt pamatotus lēmumus.
7. Tiek sagaidīts, lai iestādes iestrādātu klimata pārmaiņu un vides riskus kā noteicošos faktorus iestāžu risku pārvaldības ietvaros iekļautajās esošajās risku kategorijās, tādējādi nodrošinot to pārvaldību, monitoringu un mazināšanu pietiekami ilglaicīgā periodā, un regulāri pārskatītu ieviesto kārtību. Tiek sagaidīts, lai iestādes identificētu un kvantitatīvi izteiktu šos riskus kopējā kapitāla pietiekamības nodrošināšanas procesa ietvaros.
8. Tiek sagaidīts, lai iestādes kredītriska pārvaldības ietvaros apsvērtu klimata pārmaiņu un vides riskus visos attiecīgajos kredītu piešķiršanas procesa posmos, kā arī monitorētu šos riskus savos portfeļos.
9. Tiek sagaidīts, lai iestādes apsvērtu, kā ar klimatu un vidi saistītie notikumi varētu nelabvēlīgi ietekmēt darbības nepārtrauktību un cik lielā mērā to darbību raksturs varētu palielināt reputācijas un/vai saistību riskus.
10. Tiek sagaidīts, lai iestādes nepārtraukti monitorētu ar klimatu un vidi saistīto faktoru ietekmi uz to pašreizējām tirgus risku pozīcijām un uz to nākotnes ieguldījumiem un izstrādātu stresa testus, kas ietver klimata pārmaiņu un vides riskus.
11. Tiek sagaidīts, lai iestādes, kuras pakļautas būtiskiem klimata pārmaiņu un vides riskiem, izvērtētu, vai tajās veiktie stresa testi ir pietiekami, un attiecīgi iestrādātu šos riskus savos bāzes scenārijos un nelabvēlīgas attīstības scenārijos.

12. Tiek sagaidīts, lai iestādes novērtētu, vai būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski varētu izraisīt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezervju sarukumu, un ja tā, iestrādātu šos faktoros savā likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā.
 13. Tiek sagaidīts, lai iestādes savu regulatīvo informācijas pārskatu sniegšanas ietvaros publicētu pamatotu informāciju un svarīgākos rādītājus par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kurus tās uzskata par būtiskiem, attiecīgi ņemot vērā [Eiropas Komisijas Pamatnostādnes par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu](#).
-

2. Darbības joma un piemērošana

2.1. Piemērošana attiecībā uz nozīmīgajām iestādēm

Šajos norādījumos izklāstītās gaidas izmantojamas ECB uzraudzības dialogā ar ECB tiešā uzraudzībā esošajām nozīmīgajām iestādēm. Norādījumus kopīgi izstrādāja ECB un valstu kompetentās iestādes (VKI), lai panāktu lielāku caurredzamību attiecībā uz ECB izpratni par drošu, efektīvu un visaptverošu pārvaldību, kā arī informācijas atklāšanu par klimata pārmaiņu un vides riskiem saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru.³ Turklāt to mērķis ir uzlabot nozares izpratni par klimata pārmaiņu un vides riskiem un gatavību to pārvaldībai.

Norādījumi neaizstāj un nemaina nevienu piemērojamo tiesību aktu. Tie jālasa kopā ar citiem ECB norādījumiem un īpaši ar ECB norādījumiem par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ECB norādījumiem par ICAAP).⁴ Uzraudzības gaidas attiecas uz konkrētiem Kapitāla prasību direktīvas (CRD)⁵ un Kapitāla prasību regulas (CRR)⁶ noteikumiem. Tāpēc konsolidācijas līmenis un apjoms, kam piemērojama katra sagaidāmā darbība, atbilst tādām pašām piemērošanas līmenim un apjomam, kāds ietverts attiecīgajos noteikumos.

Tiek sagaidīts, lai nozīmīgās iestādes izmantotu šos norādījumus, ņemot vērā to riska darījumu pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem. Šajos norādījumos būtiskums jāaplūko piemērojamo CRD un CRR noteikumu kontekstā.⁷ Vērts norādīt, ka būtiskuma novērtējums attiecas uz katru individuālu iestādi, ņemot vērā attiecīgā uzņēmējdarbības modeļa, darbības vides un risku profila specifiku. Atkarībā no uzņēmējdarbības modeļa, darbības vides un risku profila iestāde neatkarīgi no tās izmēra var būt koncentrēta tirgū, nozarē vai ģeogrāfiskā apgabalā, kas pakļauts būtiskam fiziskam un pārejas riskam. Tas nozīmē, ka to var ļoti spēcīgi ietekmēt klimata pārmaiņas un vides stāvokļa pasliktināšanās.⁸ Turklāt papildus šiem norādījumiem un attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem iestādes tiek mudinātas pienācīgi ņemt vērā citas attiecīgās publikācijas, piemēram, Eiropas Komisijas (EU COM), EBI, Finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīkla (*Network for Greening the Financial System*; NGFS), Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BBUK), Finanšu stabilitātes padomes (FSP), ar klimatu saistītās informācijas

³ Tas pēc būtības nozīmē, ka ar šiem norādījumiem nav paredzēts noteikt papildu revīzijas prasības.

⁴ Sk. [ECB norādījumus par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu \(ICAAP\)](#), ECB, 2018. gads. Šajos norādījumos sīkāk izklāstīts, kā, pārvaldot kapitāla riskus, būtu jāņem vērā klimata pārmaiņu un vides risku specifiskās iezīmes.

⁵ [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES \(2013. gada 26. jūnijs\) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK](#) (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.).

⁶ [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula \(ES\) Nr. 575/2013 \(2013. gada 26. jūnijs\) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu \(ES\) Nr. 648/2012](#) (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

⁷ Sk. arī šo norādījumu 6. un 7. nodaļu.

⁸ Sk. [Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision](#) ("Norādījumi uzraudzības iestādēm: klimata un vides risku iekļaušana prudenciālajā uzraudzībā"), tehniskais dokuments, NGFS, 2020. gada maijs.

atklāšanas darba grupas (*Task Force on Climate-related Financial Disclosures*; TCFD), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) un VKI publikācijas.⁹

Jāatzīmē, ka šo norādījumu ielikumos aprakstītās novērotās prakses piemēri izmantoti tikai ilustratīvos nolūkos un tie ne vienmēr jāpārņem un ne vienmēr atbilst visām uzraudzības gaidām.

2.2. Piemērošanas datums

Šie norādījumi piemērojami ar to publicēšanas brīdi. Nozīmīgajām iestādēm jāapsver, kādā mērā to pašreizējā klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības un ar tiem saistītās informācijas atklāšanas prakse ir droša, efektīva un visaptveroša norādījumos pausto gaidu kontekstā. Tiek sagaidīts, ka nepieciešamības gadījumā nozīmīgās iestādes nekavējoties sāks uzlabot savu praksi.

Uzraudzības dialoga ietvaros, sākot ar 2021. gada sākumu, kopējās uzraudzības komandas lūgs nozīmīgās iestādes informēt ECB par jebkādam to praksē pastāvošām atkāpēm no šajos norādījumos aprakstītajām uzraudzības gaidām, kā arī informēt ECB par pasākumiem, kas vērsti uz šo gaidu pakāpenisku nodrošināšanu. ECB apzinās, ka klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības un ar tiem saistītās informācijas atklāšanas prakse, kā arī to novēršanai izmantotā metodoloģija un paņēmieni pašlaik attīstās, un gaidāms, ka tie laika gaitā pilnveidosies.

2.3. Piemērošana attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm

Norādījumus kopīgi izstrādāja ECB un VKI ar mērķi nodrošināt augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu visā euro zonā. Tāpēc tiek rekomendēts, lai VKI piemērotu šajos norādījumos izklāstītās gaidas, veicot mazāk nozīmīgo iestāžu uzraudzību, proporcionāli attiecīgās iestādes darbības veidam, mērogam un sarežģītības pakāpei. ECB apzinās, ka vairākas VKI ir izstrādājušas norādījumus par klimata pārmaiņu un vides riskiem vai tie pašlaik ir izstrādes procesā. Mazāk nozīmīgās iestādes tiek aicinātas ievērot šos norādījumus, kā arī citus attiecīgās VKI šai jomā publicētos dokumentus.

2.4. Vispārējais prudenciālais regulējums

Šajos norādījumos izklāstīta ECB izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku drošu, efektīvu un visaptverošu pārvaldību un informācijas atklāšanu par tiem saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru. Šajā sakarā īpaši būtiski ir šādi CRD un CRR panti.

⁹ Sk., piemēram, *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks* ("Norādījumu paziņojums par pieeju ilgtspējas riskiem"), *BaFin*, 2019. gads, *Integration of climate-related risk considerations into institutions' risk management* ("Klimata pārmaiņu risku apsvērumu integrēšana iestādes risku pārvaldībā"), labākās prakses dokuments, DNB, 2019. gads, un *Guide for Handling Sustainability Risks* ("Norādījumi par pieeju ilgtspējas riskiem"), sabiedriskās apspriešanas dokuments, FMA, 2020. gads.

- CRD 73. pants nosaka, ka iestādēm jāizveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesi, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim.
- CRD 74. panta 1. punkts nosaka, ka iestādēm ir noturīga pārvaldības kārtība, kas ietver skaidru organizatorisko struktūru, kurā ir precīzi definēts, pārredzams un konsekvents atbildības sadalījums, efektīvi procesi esošo vai varbūtējo risku noteikšanai, pārvaldībai, pārraudzībai un ziņošanai par tiem, atbilstīgi iekšējās kontroles mehānismi, tostarp pareizas administratīvās un grāmatvedības procedūras, un atalgojuma politika un prakse, kas atbilst pareizai un efektīvai risku pārvaldībai un veicina to.
- Saskaņā ar CRD 74. panta 2. punktu šī kārtība, procesi un mehānismi ir vispusīgi un samērīgi ar to risku veidu, mērogu un sarežģītību, kuri saistīti ar attiecīgo uzņēmējdarbības modeli un iestādes darbību. Vērā ņem 76. līdz 95. pantā noteiktos tehniskos kritērijus.
- Saskaņā ar CRD 76. panta 1. punktu dalībvalstis nodrošina, ka vadības struktūra apstiprina un periodiski pārskata stratēģijas un politiku attiecībā uz to risku uzņemšanos, pārvaldību, uzraudzību un mazināšanu, kam pakļauta vai var būt pakļauta iestāde, tostarp attiecībā uz riskiem, ko izraisa makroekonomiskā vide, kurā tā darbojas, saistībā ar uzņēmējdarbības cikla statusu.
- CRD 79. pantā noteiktas specifiskas normatīvas prasības attiecībā uz kredītrisku un darījuma partneru risku, kuru izpilde kompetentajām iestādēm jāpieprasa no kredītiestādēm.
- Saskaņā ar CRD 83. panta 1. punktu kompetentās iestādes nodrošina, ka tiek ieviesta politika un procesi, ar ko var apzināt, mērīt un pārvaldīt visus būtiskos tirgus risku avotus un izpausmes.
- Saskaņā ar CRD 85. pantu kompetentās iestādes nodrošina, ka iestādes īsteno politiku un procesus, lai novērtētu un pārvaldītu operacionālo risku, t.sk. nodrošina, ka tiek izstrādāti ārkārtas situāciju un darbības nepārtrauktības plāni, lai nodrošinātu iestādes spēju darboties nepārtraukti un ierobežot zaudējumus smagu darbības traucējumu gadījumā.
- CRD 91. pants nosaka, ka vadības struktūras locekļiem vienmēr jābūt pietiekamām zināšanām, iemaņām un pieredzei savu pienākumu veikšanai.
- CRR 431. panta 3. punkts nosaka, ka iestādēm jāapstiprina oficiāla politika CRR astotajā daļā noteikto informācijas atklāšanas prasību izpildei, un tām jābūt attiecīgai kārtībai, kā novērtēt atklātās informācijas atbilstību, tostarp informācijas pārbaudes kārtību un publicēšanas regularitāti. Iestādēm jābūt izstrādātai arī politikai, lai novērtētu, vai atklātā informācija tirgus dalībniekiem dod pietiekami plašu pārskatu par iestādes risku profilu.
- Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu iestādes var neatklāt informāciju par vienu vai vairākiem II sadaļā uzskaitītajiem jautājumiem, ja šī informācija nav

uzskatāma par būtisku, izņemot atklājamo informāciju, kas noteikta 435. panta 2. punkta c) apakšpunktā, 437. pantā un 450. pantā. Atklājamo informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai.

EBI ir pieņēmusi pamatnostādnes, kas sīkāk skaidro minētos pantus. Visos gadījumos, kad šajos norādījumos ietvertas atsauces uz šīm pamatnostādnēm, atsauces jālasa kopā ar attiecīgajiem CRD/CRR pantiem, uz kuriem tās attiecas. Īpaši svarīgas ir šādas EBI pamatnostādnes:

- Eiropas Banku uzraudzītāju komitejas (*Committee of European Banking Supervisors*; CEBS) 2010. gada 27. oktobra pamatnostādnes par likviditātes izmaksu un ieguvumu sadalījumu;
- EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11);
- EVTI un EBI kopējās pamatnostādnes par vadības struktūras locekļu un peronu, kas pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES un Direktīvu 2014/65/ES (EBA/GL/2017/12);
- EBI pārskatītas pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārskatīšanas un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03);
- EBI pamatnostādnes par iestāžu spriedzes testiem (EBA/GL/2018/04);
- EBI pamatnostādnes par pareizu atalgojuma politiku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 74. panta 3. punktu un 75. panta 2. punktu un atklājamo informāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 450. pantu (EBA/GL/2015/22);
- EBI pamatnostādnes par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu (EBA/GL/2014/14);
- EBI pamatnostādnes par ārpakalpojumu izmantošanu (EBA/GL/2019/02);
- EBI pamatnostādnes par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību (EBA/GL/2020/06).

3. Klimata pārmaiņu un vides riski

3.1. Definīcijas

Klimata pārmaiņas un vides stāvokļa pasliktināšanās izraisa strukturālas pārmaiņas, kas ietekmē ekonomisko aktivitāti un attiecīgi finanšu sistēmu. Saskaņā ar kopējo izpratni klimata pārmaiņu un vides riski rada divus galvenos riskus izraisošos faktoros.

- **Fiziskais risks** attiecas uz finansiālo ietekmi, ko rada klimata pārmaiņas, t.sk. biežāki ārkārtas laikapstākļi un pakāpeniskas pārmaiņas klimatā, kā arī vides stāvokļa pasliktināšanās, piemēram, gaisa, ūdens un grunts piesārņojums, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, biodaudzveidības izzušana un mežu izciršana.¹⁰ Tāpēc fizisko risku klasificē kā "akūtu", ja to rada ārkārtēji notikumi, piemēram, sausuma periodi, plūdi un vētras, un "hronisku", ja to rada pakāpeniskas pārmaiņas, piemēram, temperatūras paaugstināšanās, jūras līmeņa celšanās, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, zemes izmantošanas pārmaiņas, biotopu iznīcināšana un resursu trūkums.¹¹ Tas var tiešā veidā radīt, piemēram, bojājumus tpašumiem vai mazināt produktivitāti, vai netieši izraisīt turpmākus notikumus, piemēram, piegādes ķēžu pārrāvumus.
- **Pārejas risks** attiecas uz iestādes finansiāliem zaudējumiem, kas var tieši vai netieši rasties saistībā ar pielāgošanās procesu, pārejot uz zemu oglekļa emisiju un ekoloģiski ilgtspējīgāku ekonomiku. To var izraisīt, piemēram, relatīvi strauja klimata un vides politikas pieņemšana, tehnoloģiskais progress vai tirgus noskaņojuma un vēlmju pārmaiņas.

3.2. Klimata pārmaiņu un vides risku iezīmes

Fizisko un pārejas risku noteicošie faktori ietekmē ekonomisko aktivitāti, kas savukārt ietekmē finanšu sistēmu. Šī ietekme var izpausties vai nu tieši, piemēram, zemākas uzņēmumu peļņit spējas vai aktīvu vērtības krituma veidā, vai netieši – makrofinansiālo pārmaiņu veidā.¹²

Šie riski arī ietekmē iestādes uzņēmējdarbības modeļa noturīgumu vidējā termiņā un ilgtermiņā un galvenokārt attiecas uz tām iestādēm, kuru uzņēmējdarbības modelis ir

¹⁰ Sk. *Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision* ("Norādījumi uzraudzības iestādēm: klimata un vides risku iekļaušana prudenciālajā uzraudzībā"), tehniskais dokuments, NGFS, 2020. gada maijs.

¹¹ Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudēti rādītāji? Ilgstējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads; *Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector* ("Parādā dabai – pētot bioloģiskās daudzveidības riskus Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2020. gada jūnijs; kā arī *Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision* ("Norādījumi uzraudzības iestādēm – klimata un vides risku iekļaušana prudenciālajā uzraudzībā"), tehniskais dokuments, NGFS, 2020. gada maijs.

¹² Lai gan klimata pārmaiņas un vides degradācija var izraisīt mikroprudenciālo un makroprudenciālo risku, jāņem vērā, ka šos norādījumus sagatavojsi ECB attiecīgās VUM regulas uzticēto uzdevumu kontekstā un tāpēc tajā aplūkots tikai mikroprudenciālais risks.

atkarīgs no sektoriem un tirgiem, kas ir īpaši neaizsargāti pret klimata pārmaiņu un vides riskiem. Turklāt fiziskie un pārejas riski var izraisīt turpmākus zaudējumus, kas tiešā un netiešā veidā rodas saistībā ar juridiskām prasībām (tā dēvētais "saistību risks"¹³), un reputācijas zaudējumus saistībā ar to, ka sabiedrība, iestādes darījuma partneri un/vai ieguldītāji asociē iestādi ar nelabvēlīgu ietekmi uz vidi ("reputācijas risks").

Tādējādi fiziskie un pārejas riski ir pastāvošā riska, īpaši kredītriska, operacionālā riska, tirgus riska un likviditātes riska, kā arī migrācijas riska, netirdzniecības portfeļa kredītriska starpības riska, nekustamā īpašuma riska un stratēģiskā riska, kas neietilpst 1. pīlārā, noteicošie faktori (sk. 1. tabulu). Klimata pārmaiņu un vides riski tiešām vienlaicīgi var būt vairāku atšķirīgu riska kategoriju un esošo riska kategoriju apakškategoriju noteicošie faktori.

Fizisko un pārejas risku apmērs un sadalījums atkarīgs no risku mazinošo pasākumu apjoma un īstenošanas laika un tā, vai pāreja notiek sakārtotā vai nesakārtotā veidā. Klimata pārmaiņu un vides risku radītie potenciālie zaudējumi īpaši atkarīgi no klimata pārmaiņu un vides politikas pieņemšanas, tehnoloģiskās attīstības un patērētāju prioritāšu un tirgus noskaņojuma pārmaiņām nākotnē. Neatkarīgi no tā euro zonas iestāžu bilancēs un šo riska darījumu ekonomiskajā vērtībā, visticamāk, materializēsies dažu iespējamo veidu fizisko un pārejas risku kombinācijas.¹⁴ Pašlaik pieejamās aplēses par klimata pārmaiņu radītām nelabvēlīgām ilgtermiņa makroekonomiskajām sekām norāda uz būtisku un ilgstošu labklājības zudumu. Šie zaudējumi var rasties sakarā ar investīciju pieauguma tempa samazināšanos un zemāku faktoru produktivitāti daudzos tautsaimniecības sektoros, kā arī mazāku IKP potenciālo pieaugumu.¹⁵

¹³ Papildus juridiskām prasībām pret iestādi (sk. 9. sagaidāmo darbību par darbības riska pārvaldību) vides un klimata pārmaiņu faktoru radītais juridiskais risks var ietekmēt arī iestādes darījuma partnerus, kas savukārt var vairost iestādes kredītrisku (sk. 8. sagaidāmo darbību par kredītriska pārvaldību).

¹⁴ Sk. *A call for action. Climate change as a source of financial risk* ("Aicinājums uz rīcību. Klimata pārmaiņas kā finanšu riska avots"), ziņojums, NGFS, 2019. gads, un *Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk* ("Pārāk vēlu, pārāk strauji: pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību un sistēmiskie riski"), ziņojums, ESRK, 2016. gads.

¹⁵ Sk. *Technical supplement to the first NGFS comprehensive report* ("Pirmā NGFS visaptverošā ziņojuma tehniskais pielikums"), Finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīkls, 2019. gads, un *Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis* ("Klimata pārmaiņu ilgtermiņa makroekonomiskās sekas: dažādu valstu situācijas analīze"), SVF pētījums, 2019. gads.

1. tabula

Klimata pārmaiņu un vides riskus noteicošo faktoru piemēri

Ietekmētie riski	Fiziskie		Pārejas	
	Klimata pārmaiņu riski	Vides riski	Klimata pārmaiņu riski	Vides riski
	<ul style="list-style-type: none"> • Ārkārtas laikapstākļi • Ilglaicīgas laikapstākļu tendences 	<ul style="list-style-type: none"> • Ar ūdens resursiem saistītā spriedze • Resursu trūkums • Biodaudzveidības izzušana • Piesārņojums • Citi 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika un regulējums • Tehnoloģijas • Tirgus noskaņojums 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika un regulējums • Tehnoloģijas • Tirgus noskaņojums
Kredīti	Ietekme uz riska darījumu saistību neizpildes varbūtību (PD) un saistību nepildīšanas zaudējumiem (LGD) pret fiziskajiem riskiem neaizsargātos sektoros un ģeogrāfiskajās zonās var izpausties, piemēram, zemākā nodrošinājuma vērtējumā nekustamā īpašuma portfeļos paaugstināta plūdu riska rezultātā.		Energoefektivitātes standarti var radīt būtiskas pielāgošanas izmaksas un zemāku uzņēmumu peļņitspēju, kas var izraisīt augstāku PD, kā arī zemāku nodrošinājuma vērtību.	
Tirgus risks	Smagi fiziski notikumi var radīt tirgus gaidu pārmaiņas un izraisīt krasu pārcenošanu, pieaugošu svārstīgumu un aktīvu vērtības zaudējumus dažos tirgos.		Pārejas risku noteicošie faktori var izraisīt krasu vērtspapīru un atvasināto instrumentu pārcenošanu, piemēram, tādu produktu gadījumā, kas saistīti ar nozarēm, kuras skar aktīvu vērtības zudums.	
Darbības risks	Bankas darbību var pārtraukt ārkārtas laikapstākļu notikumu rezultātā radies fizisks kaitējums tās īpašumiem, filiālēm un datu centriem.		Mainoties patērētāju noskaņojumam saistībā ar klimata jautājumiem, skandāli, ko izraisa no vides viedokļa pretrunīgu darbību finansēšana, bankām var radīt reputācijas un saistību riskus.	
Citi risku veidi (likviditātes, uzņēmējdarbības modeļa riski)	Ietekme uz likviditātes risku var rasties, klientiem izņemot naudas līdzekļus no kontiem, lai finansētu nodarītā kaitējuma novēršanu.		Pārejas risku noteicošie faktori var ietekmēt noteiktu uzņēmējdarbības virzienu dzīvotspēju un radīt stratēģisko risku attiecībā uz konkrētiem uzņēmējdarbības modeļiem, ja netiek īstenoti nepieciešamie pielāgojumi vai diversifikācija. Pēkšņa vērtspapīru pārcenošana, piemēram, aktīvu vērtības zuduma rezultātā, var samazināt banku augstas kvalitātes likvido aktīvu vērtību, tādējādi ietekmējot likviditātes drošības rezerves.	

Avots: ECB.

Strauji attīstās metodoloģijas, ko izmanto, lai novērtētu, cik liela ir klimata pārmaiņu risku ietekme uz finanšu sistēmu kopumā un konkrēti iestādēm. Pieejamās aplēses liecina, ka gan fiziskie¹⁶, gan pārejas riski¹⁷, domājams, būs būtiski. Lai gan vairums pētījumu koncentrējušies tieši uz klimata pārmaiņu riskiem, piemēram, aktīvu vērtības kritumu sektoros, kas rada augstas oglekļa emisijas, ir skaidrs, ka arī citi vides faktori, kas saistīti ar ekosistēmu pakalpojumu zaudējumu, piemēram, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, biodaudzveidības izzušana un resursu trūkums ir finanšu risku

¹⁶ Aptuveni piektā daļa no novērtētajām Nīderlandes finanšu institūciju kapitāla un kredītu riska pozīcijām saistīta ar reģioniem, kuros pastāv ārkārtēja ūdens resursu spriedze. Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudētas vērtības? Ilgtspējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads. Aptuveni 8.8% no hipotēku kredītu riska pozīcijām saistīti ar plūdu riska rajoniem citās jurisdikcijās. Sk. *Transition in thinking: The impact of climate change on the UK banking sector* ("Pāreja domāšanā: klimata pārmaiņu ietekme uz Apvienotās Karalistes banku sektoru"), Prudenciālā regulējuma iestādes ziņojums, *Bank of England*, 2018. gads.

¹⁷ Piemēram, saskaņā ar ESRK (2016) konstatējumiem Eiropas finanšu iestāžu (t.sk. banku, pensiju fondu un apdrošināšanas sabiedrību) riska darījumi ar fosilā kurināmā uzņēmumiem pārsniedz 1 trlj. euro un tiek lēsti potenciālie zaudējumi 350–400 mljrd. euro apjomā pat sakārtotas pārejas gadījumā. Ar aktīvu vērtības zudumu saistītie zaudējumi ES28 valstīs novēlotu politikas pasākumu scenārija gadījumā varētu sasniegt 6 trlj. ASV dolāru (IRENA, 2017. gads). Aplūkojot izlasi 720 mljrd. euro apjomā, ECB konstatējusi, ka 15% no šiem riska darījumiem saistīti ar uzņēmumiem, kas rada augstas oglekļa emisijas (ECB, 2019. gads). ACPR (2019) konstatējusi, ka lielāko Francijas banku grupu riska darījumi ar sektoriem, kas rada augstas oglekļa emisijas, veido 12.7% no kopējā risku darījuma apjoma. Pārejas riska stresa tests Nīderlandē parādīja, ka smaga, bet ticama pārejas scenārija gadījumā banku sektora CET1 rādītājs varētu samazināties par vairāk nekā 4% (DNB, 2018. gads).

noteicošie faktori.^{18 19} Ir arī pierādījumi, ka pastāv saistība starp klimata pārmaiņu un vides riskiem, kā rezultātā rodas kopējā ietekme, kas potenciāli spēj radīt vēl lielāku ietekmi.²⁰

Klimata pārmaiņu un vides riskiem piemīt tiem vien raksturīgas iezīmes, kurām gan uzraugiem, gan iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība. Pie šīm iezīmēm pieder to tālejošā ietekme, kas ir gan plaša, gan būtiska, to iepriekš nenosakāmais un ilgtermiņa darbības periods un to atkarība no īstermiņa pasākumiem.²¹

Klimata pārmaiņām ir tālejoša ietekme aptverto uzņēmējdarbības veidu un ģeogrāfisko reģionu ziņā. Pie sektoriem, kuros fiziskas ietekmes varbūtība ir lielāka, pieder, piemēram, lauksaimniecība, mežsaimniecība, zvejniecība, cilvēku veselība, enerģētika, kalnrūpniecība, transports un infrastruktūra un tūrisms. Pie sektoriem kurus, domājams, ietekmēs pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību, pieder enerģētika, transports, rūpniecība, būvniecība un lauksaimniecība.²² Konkrētāk, aktīvu, kas tieši vai netieši saistīti ar fosilo kurināmo ieguvī, pārstrādi, kurināšanu vai izmantošanu, vai kuru energoefektivitāte nav pietiekama, vērtība var pēkšņi un būtiski samazināties vai arī tie var kļūt par "aktīviem, kuru vērtība zudusi".²³ Gaidāms, ka ģeogrāfiskā ziņā klimata pārmaiņu ietekme pasaulē būtiski atšķirsies. Eiropas Vides aģentūra secinājusi, ka Eiropā visdārgākās sekas Dienvidēiropā paredzamas saistībā ar energoresursu pieprasījuma kāpumu un karstuma periodiem, Rietumeiropā – saistībā ar piekrastes applūšanu un karstuma periodiem, Ziemeļeiropā – saistībā ar piekrastes un upju applūšanu un Austrumeiropā – saistībā ar upju pārplūšanu.²⁴ Ietekme konkrētos sektoros un konkrētās ģeogrāfiskajās zonās var būtiski atšķirties. Gaidāms, ka euro zonas iestādēm klimata pārmaiņu un vides riski galvenokārt materializēsies vidējā termiņā un ilgtermiņā.²⁵ Tā kā plānošanas periods un vidējie kredītu termiņi iestādēm parasti ir īsāki nekā laika periods, kurā galvenokārt

¹⁸ Sk., piemēram, *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services* ("Biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu globālā novērtējuma ziņojuma kopsavilkums politikas veidotājiem"), Starpvaldību zinātnes politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā, 2019. gads.

¹⁹ Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudētas vērtības? Ilgtspējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads.

²⁰ Sk. *Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision* ("Norādījumi uzraudzības iestādēm: klimata un vides risku iekļaušana prudenciālajā uzraudzībā"), tehniskais dokuments, NGFS, 2020. gada maijs.

²¹ Sk. *A call for action: Climate change as a source of financial risk* ("Aicinājums uz rīcību. Klimata pārmaiņas kā finanšu riska avots"), ziņojums, NGFS, 2019. gads.

²² Sk., piemēram, ziņojumu *In-depth analysis in support of the Commission communication COM (2018) 773* ("Padziļināta analīze Komisijas paziņojuma COM (2018) 773 sagatavošanai"), Eiropas Komisija, 2018. gads.

²³ Sk. *Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision* ("Norādījumi uzraudzības iestādēm: klimata un vides risku iekļaušana prudenciālajā uzraudzībā"), tehniskais dokuments, NGFS, 2020. gada maijs.

²⁴ Sk. *Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report* ("Klimata pārmaiņas, ietekmes un ievainojamība Eiropā 2012. gadā: uz rādītājiem balstīts ziņojums"), EEZ, 2012. gads.

²⁵ Sk. VUM 2020. gada risku karti, ECB, 2019. gads.

izpaudīsies klimata pārmaiņu un vides degradācijas sekas,²⁶ iestādēm ir svarīgi izmantot uz nākotni vērstu pieeju un ņemt vērā ilgāku laika periodu nekā parasti. Turklāt uz nākotni vērstas perspektīvas izmantošana dod iestādēm iespēju laikus reaģēt gadījumā, ja pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību notiktu straujākā tempā un pārejas riski materializētos straujāk, nekā iepriekš gaidīts.

3.3. Apsekojumu novērojumi

ECB veica vairākus novērtējumus, lai apsekotu, kā euro zonas iestādes risina klimata pārmaiņu un vides riskus, galvenokārt veicot euro zonas iestāžu izlases mērķaptaujas²⁷, novērtējot euro zonas iestāžu publiski atklāto informāciju, kā arī izlases veidā analizējot iesniegto ICAAP informāciju. Savāktie pierādījumi atspoguļoti šajos norādījumos.

Lai gan pieeja klimata pārmaiņu un vides riskiem atšķiras atkarībā no iestāžu lieluma, uzņēmējdarbības modeļa, sarežģītības un ģeogrāfiskā novietojuma, minētais novērtējums parāda, ka iestādes galvenokārt risinājušas šo jautājumu no korporatīvās sociālās atbildības perspektīvas un tām joprojām jāizstrādā visaptveroša risku pārvaldības pieeja.

Kā parāda ECB un EBI kopīgi veiktais apsekojums, iestādes pamatā apzinās fizisko un pārejas risku būtiskumu un nepieciešamību novērtēt klimata pārmaiņu un vides riskus un iestrādāt tos savos risku pārvaldības procesos. Neraugoties uz faktu, ka vairums iestāžu ievieš vienu vai vairākas ilgtspējas politikas²⁸, lielākajai daļai iestāžu nav nepieciešamo līdzekļu, lai izvērtētu klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz to bilancēm. Konkrētāk, tikai nelielā skaitā iestāžu klimata pārmaiņu un vides riski ir pilnībā iestrādāti šo iestāžu risku pārvaldības ietvarā, izmantojot, piemēram, risku novērtēšanas pieeju, definējot iestādes riska apetīti, veicot stresa testus un scenāriju analīzi un/vai novērtējot ietekmi uz to kapitāla pietiekamību. ECB redz, ka iestādes arvien vairāk iesaistās kopīgās nozares iniciatīvās, kas vērstas uz piemērotu metodoloģiju izstrādi un nepieciešamo datu iegūšanu.

Novērtējot nozīmīgo iestāžu izlases ICAAP pasākumu kopumu, redzams, ka iestāžu prakse ir neviendabīga. Daudzas iestādes ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus savos risku identificēšanas procesos un/vai īsteno politiku, saskaņā ar kuru dažos sektors nenotiek kreditēšana/ieguldījumi, pamatojoties uz vides kritērijiem. Taču klimata pārmaiņu risku klasifikācija ir ļoti neviendabīga. Pamatā klimata pārmaiņu riski parasti tiek integrēti esošajās risku kategorijās, piemēram, kredītriska,

²⁶ Sk. *EBA report on undue short-term pressure from the financial sector on corporations* ("EBI ziņojums par nevajadzīgu finanšu sektora spiedienu uz uzņēmumiem"), EBI, 2019. gads, *Waterproof? An exploration of climate-related risks for the Dutch financial sector* ("Ūdensdrošs? Pētījums par klimata pārmaiņu riskiem Nīderlandes finanšu sektorā"), DNB, 2017. gads, un *Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks* ("Analīze un sintēze: Francijas banku grupas apdraud klimata pārmaiņu riski"), ACPR, 2019. gads. Šie ziņojumi arī parāda, ka neraugoties uz ierobežotajiem vidējiem kredītu termiņiem, iestādes izsniedz arī tādus kredītus, kuri pēc sākotnējā kredīta termiņa parasti tiek atjaunoti vai pagarināti, kas attiecīgi padara šos kredītus īpaši jutīgus pret ilgtermiņa riskiem, piemēram, klimata pārmaiņu un vides riskiem.

²⁷ Apsekojumā ietverto iestāžu aktīvi veido aptuveni 44% no euro zonas banku kopējā aktīvu apjoma.

²⁸ Ar to domātas politikas, kurās integrēta vides, sociālo un pārvaldības faktoru ietekme.

uzņēmējdarbības/stratēģijas riska vai darbības/reputācijas riska kategorijā. Taču to būtiskuma novērtēšanas pieeja dziļuma un sarežģītības ziņā ierobežota. Dažas iestādes sākušas noteikt limitus, pamatojoties uz kvantitatīviem rādītājiem. Tikai dažas iestādes ietvērušas klimata pārmaiņu un vides riskus savos stresa testu un reverso stresa testu scenārijos un joprojām tikai ierobežotā mērā tiek novērtēti, kā īstenošanās gadījumā šādi riski ietekmētu kapitālu un kapitāla prasības.

Novērtējot nozīmīgo iestāžu publiskoto informāciju par klimata pārmaiņu un vides riskiem, atklājas, ka informācijas atklāšanas prakse ir nepietiekama un neviendabīga. Atklātās informācijas apjoms korelē ar iestādes lielumu – jo lielāka iestāde, jo vispusīgāka atklātā informācija. Tikai dažās no iestādēm, kuras atklāj informāciju par klimata pārmaiņu un vides riskiem, ievērota caurredzamība attiecībā uz izmantotajām definīcijām un metodoloģijām. Tikai mazākā daļa iestāžu atklāj informāciju atbilstoši ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas (*Task Force on Climate-related Financial Disclosures*; TCFD) ieteikumiem. Tomēr ECB novērojusi, ka vairākas iestādes piedalās iniciatīvās, kas vērstas uz plašākas un labāk salīdzināmas informācijas atklāšanu, un strādā pie savu informācijas atklāšanas procedūru uzlabošanas.

4. Uzraudzības gaidas saistībā ar uzņēmējdarbības modeļiem un stratēģiju

Saskaņā ar CRD 73. pantu un 74. panta 1. punktu, kas sīkāk skaidrots EBI pamatnostādņēs par iekšējo pārvaldību²⁹, iestādēm jāievieš pārvaldības kārtība, mehānismi un procedūras, kas nodrošina iestādes efektīvu un apdomīgu pārvaldību. Šai sakarā ir svarīgi, lai iestādes identificētu, novērtētu un monitorētu klimata pārmaiņu un vides faktoru pašreizējo un nākotnē paredzamo ietekmi uz to uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu sava uzņēmējdarbības modeļa ilgtspēju un noturību nākotnē.

4.1. Uzņēmējdarbības vide

1. sagaidāmā darbība

No iestādēm tiek sagaidīta izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi, kurā tās darbojas, īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, lai tās varētu pieņemt pamatotus stratēģiskos un uzņēmējdarbības lēmumus.

Kā izklāstīts EBI pamatnostādņēs, iestādes pienākums ir identificēt, novērtēt un monitorēt uzņēmējdarbības vidi, kurā tā darbojas, jo tā sniedz būtisku informāciju par riskiem un norisēm, kas var ietekmēt iestādi.³⁰ Iestādēm jādokumentē būtiskie faktori, kas ietekmē to uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmējdarbības vide aptver plašu ārējo faktoru un tendenču spektru, kas nosaka uzņēmējdarbības apstākļus, kuros iestāde darbojas vai, kā gaidāms, darbosies nākotnē, pamatojoties uz tās galvenajām vai būtiskajām ģeogrāfiskajām un uzņēmējdarbības riska pozīcijām.³¹ Pie tām pieder makroekonomiskie mainīgie lielumi, konkurences apstākļi, politika un regulatīvie apstākļi, tehnoloģijas, sabiedrības/demogrāfiskās norises un ģeopolitiskās tendences.³² Klimata pārmaiņu un vides riski var ietekmēt visas šīs jomas.

Tiek sagaidīts, lai, rūpīgi novērtējot savu uzņēmējdarbības vidi, iestādes identificētu klimata pārmaiņu un vides stāvokļa pasliktināšanās radītos riskus svarīgāko sektoru, ģeogrāfisko zonu līmenī un saistībā ar produktiem un pakalpojumiem, kurus tās aktīvi piedāvā vai gatavojas aktīvi piedāvāt.³³

Piemēram, klimata pārmaiņu un vides riski var valsts, reģionālā vai vietējā līmenī ietekmēt ekonomisko izaugsmi, nodarbinātību un nekustamo īpašumu cenas.

²⁹ Sk. EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11).

³⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 30. punktu.

³¹ Sk. EBI Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) (EBA/GL/2014/13) 64. punktu.

³² Sk. EBI Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) (EBA/GL/2014/13) 65. punktu.

³³ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principa 59. un 60. punktu.

Laikapstākļu notikumi var izraisīt sausuma periodus un plūdus, kas ietekmē reģionālo lauksaimniecības produktu ražošanu un pieprasījumu pēc mājokļiem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī. Ekosistēmu pakalpojumu, piemēram, dzīvnieku, kas veic apputeksnēšanu, zudums arī var tieši ietekmēt kultūraugu ražību un lauksaimniecisko ražošanu.³⁴ Uz vides ziņā noturīgas ekonomikas veicināšanu vērsta politikas pārmaiņas var mazināt pieprasījumu pēc nekustamajiem īpašumiem dažos rajonos, piemēram, rajonos ar augstu plūdu risku. Vienlaikus uzņēmuma piegādes ķēžu strukturālās pārmaiņas, zaļā finansējuma tirgus attīstība un pārmaiņas patērētāju izvēlē, atsakoties no precēm un pakalpojumiem, kas rada augstas oglekļa emisijas, ietekmē konkurences apstākļus. Tehnoloģiju jomā iestāžu, kuras apkalpo energoietilpīgās nozarēs darbojošos klientus vai elektrostacijas, kas plaši izmanto fosilo kurināmo, klienti var saskarties ar būtiskiem kapitālizdevumiem, lai panāktu tādu energoresursu izmantošanu, kas rada mazāk oglekļa emisiju. Kopumā tiek sagaidīts, ka iestādes īsteno detalizētu pieeju, attiecinot šo ietekmi uz savu uzņēmējdarbības vidi. Atkarībā no klimata pārmaiņu un vides ietekmes veida detalizēta pieeja var ietvert atšķirības sektora iekšienē, ņemot vērā ietekmi uz piegādes ķēdēm vai izmantojot detalizētus ģeogrāfiskās atrašanās vietas datus.

Tiek sagaidīts, lai iestādes pienācīgi dokumentētu to uzņēmējdarbības vidi apdraudošo klimata pārmaiņu un vides risku novērtējumu. To var atspoguļot, piemēram, veicot regulāro būtisko vai jauno risku monitorēšanu vai dokumentējot valdes locekļu diskusijas.³⁵

1.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes saprastu, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē to uzņēmējdarbības vidi īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā un izmantotu šo informāciju uzņēmējdarbības stratēģijas procesā. Tas, kā iestādes stratēģiski reaģē uz savas uzņēmējdarbības vides pārmaiņām, ko rada klimata pārmaiņu un vides riski, ietekmē to uzņēmējdarbības modeļa noturību laika gaitā. Tādējādi tiek sagaidīts, lai iestādes pilnībā ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas apdraud to makroekonomisko un regulatīvo vidi un jo īpaši – to konkurences apstākļus. Tiek sagaidīts, lai tas tiktu atspoguļots iestāžu uzņēmējdarbības stratēģijas procesos un dokumentēts vadības struktūras³⁶ sanāksmēs un diskusijās.

Svarīga dimensija, kas jāapsver, ir arī atbilstošais laika periods. Daži riski var izpausties īstermiņā un vidējā termiņā, piemēram, ietekme uz reputāciju, ārkārtas laikapstākļi, piemēram, plūdi, vai valsts politikas izraisītas norises³⁷, savukārt citi var materializēties ievērojami ilgākā laika periodā. Tiek sagaidīts, lai iestādes ņemtu vērā aktuālākās zinātniskās atziņas, tādējādi gūstot labāku izpratni par savas uzņēmējdarbības vides potenciālajām pārmaiņām laika gaitā. Iestādēm tiek arī ieteikts monitorēt atbilstošās politikas iniciatīvas jurisdikcijās, kurās tās darbojas,

³⁴ Sk. *Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector* ("Parādā dabai – pētot bioloģiskās daudzveidības riskus Nīderlandes finanšu sektorā"), DNB, 2020. gada jūnijs.

³⁵ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principu.

³⁶ Atbilstoši EBI pamatnostādņēm par iekšējo pārvaldību visā šo norādījumu tekstā lietots termins "vadības struktūra kā vadības veicēja" un termins "vadības struktūra kā uzraudzības veicēja", neatsaucoties ne uz vienu konkrētu pārvaldības struktūru, un atsauces uz vadības (izpildu) vai uzraudzības (neizpildu) funkciju jāizprot kā atsauces uz struktūrām vai vadības struktūru locekļiem, kuri atbild par attiecīgo struktūrvienību saskaņā ar valsts tiesību sistēmu.

³⁷ Valsts politika attiecas uz valsts pārvaldes iestāžu pieņemtiem noteikumiem un tiesību aktiem.

piemēram, saistībā ar energoefektivitātes standartiem, kas var ietekmēt nekustamo īpašumu portfeļus.³⁸

4.2. Uzņēmējdarbības stratēģija

2. sagaidāmā darbība

No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās, izstrādājot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, integrētu tajā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā ietekmē to uzņēmējdarbības vidi.

Uzņēmējdarbības stratēģija ir iestādes svarīgākais instruments, ar kura palīdzību tā pozicionē sevi uzņēmējdarbības vidē, lai gūtu pieņemamu peļņu atbilstoši savai riska apetītei. Kā noteikts EBI pamatnostādņēs³⁹, iestādēm, izstrādājot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, jāņem vērā jebkādi būtiski faktori saistībā ar to ilgtermiņa finansiālajām interesēm un maksātspēju. Klimata pārmaiņu un vides riski var tiešā veidā ietekmēt iestādes pašreizējās un nākotnes stratēģijas efektivitāti.⁴⁰

Tiek sagaidīts, lai iestādes noskaidrotu, kuri klimata pārmaiņu un vides riski īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā ietekmē to uzņēmējdarbības stratēģiju, piemēram, izmantojot (stresa) scenāriju analīzi.⁴¹ Kā noteikts EBI pamatnostādņēs, iestādēm, izstrādājot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, jāņem vērā stresa testos un scenāriju analīzē konstatētie ierobežojumi, ievainojamības aspekti un trūkumi.⁴² Scenāriju analīzes instruments ir īpaši lietderīgs klimata pārmaiņu un vides risku kontekstā, ņemot vērā nenoteiktību saistībā ar klimata pārmaiņu tendencēm nākotnē un sabiedrības reakciju uz tām.⁴³ Izstrādājot ticamu scenāriju kopumu sava uzņēmējdarbības modeļa noturības pārbaudei, iestāde var ņemt vērā šo nenoteiktību savā stratēģisko lēmumu pieņemšanā. Tiek sagaidīts, lai šie scenāriji ietvertu pieņēmumus attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem un periodiem, kuru laikā gaidāma šo risku īstenošanās. Šie pieņēmumi pēc būtības var būt kvantitatīvi un/vai kvalitatīvi, tiek sagaidīts, lai tie pēc iespējas balstītos uz nākotni vērstu informāciju un arī būtu atbilstoši iestādes konkrētajai pakļautībai vides riskiem (atkarībā no šiem

³⁸ Analīzi par stingrāku energoefektivitātes standartu ieviešanas potenciālo prudenciālo ietekmi uz kredītiestādēm sk., piemēram, *Transition in thinking: the impact of climate change on the UK banking sector* ("Pāreja domāšanā: klimata pārmaiņu ietekme uz Apvienotās Karalistes banku sektoru"), 3. ielikums, Prudenciālā regulējuma iestādes ziņojums, *Bank of England*, 2018. gads.

³⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁴⁰ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. un 4. principa 25., 32. un 34. punktu.

⁴¹ Scenāriju analīzes veikšanā vai atbilstošo scenāriju identificēšanā iestādēm var palīdzēt vairākas publikācijas, piemēram, *Technical supplement. The use of scenario analysis in disclosure of climate-related risks and opportunities* ("Tehniskais pielikums. Scenāriju analīzes izmantošana informācijas atklāšanā par klimata pārmaiņu un vides riskiem un iespējām"), TCFD, 2017. gads, un *Requirements for scenario analysis* ("Scenāriju analīzes prasības"), NGFS, tiks publicēts. "Iestādēm attiecībā uz fiziskajiem riskiem jāņem vērā arī IEA un IPCC klimata pārmaiņu scenāriji", sk. 11. sagaidāmo darbību.

⁴² Sk. EBI pamatnostādņu par iestāžu spriedzes testiem (EBA/GL/2018/04) 30. un 72. punktu.

⁴³ Sk. *Technical Supplement. The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities* ("Tehniskais pielikums. Scenāriju analīzes izmantošana informācijas atklāšanā par klimata pārmaiņu un vides riskiem un iespējām"), TCFD, 2017. gads.

riskiem pakļautā uzņēmējdarbības aktivitāšu veida, sektora un ģeogrāfiskā novietojuma). Iestādes var izmantot arī ekspertu spriedumus, jo finanšu risku noteicošo klimata pārmaiņu konkrētās iezīmes radīs jaunus izaicinājumus, kuri vēl nav īstenojušies.⁴⁴ Savukārt scenāriju analīzi var izmantot, lai novērtētu riskus gan īstermiņā un vidējā termiņā, gan arī ilgtermiņā.

1. Tiek gaidīts, lai īstermiņa un vidēja termiņa novērtējums ietvertu analīzi par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kam iestāde pakļauta pašreizējā uzņēmējdarbības plānošanas periodā (triju līdz piecu gadu periodā).
2. Ilgtermiņa novērtējums, kas aptver ilgāku periodu par parasto uzņēmējdarbības plānošanas periodu (ilgāku par pieciem gadiem, tādējādi esot saskaņā ar valsts politikas saistībām pāriet uz ilgtspējīgāku ekonomiku)⁴⁵, vērtē pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa noturību pret virkni ticamu nākotnes scenāriju, lai novērtētu klimata pārmaiņu un vides riskus, tādējādi atspoguļojot šāda veida risku specifiskās iezīmes.

2.2. sagaidāmā darbība

Tiek gaidīts, lai iestādes uzņēmējdarbības stratēģija un tās īstenošana atspoguļotu klimata pārmaiņu un vides riskus, piemēram, nosakot un monitorējot galvenos darbības rādītājus, kas tiek attiecināti uz atsevišķiem darbības virzieniem un portfeļiem. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņem⁴⁶, iestādes risku pārvaldības ietvaram jānodrošina iestādes spēja pieņemt uz pilnīgu informāciju balstītus lēmumus par risku uzņemšanos, t.sk. lēmumus par iekšējām un ārējām norisēm. Lai atbalstītu savu uzņēmējdarbības stratēģiju, iestādes var noteikt galveno darbības rādītāju kopumu katram klimata pārmaiņu un vides risku veidam. Šiem galvenajiem darbības rādītājiem iespēju robežās jābūt izmērāmiem un izsakāmiem kvantitatīvā izteiksmē. Atkarībā no iestādes darbības rakstura šie galvenie darbības rādītāji jāpiemēro attiecīgajiem darbības virzieniem un portfeļiem. Tiek sagaidīts arī, lai iestādes spētu integrēt būtiskos klimata pārmaiņu un vides riskus visos atbilstošajos organizācijas līmeņos, nosakot konkrētus pienākumus, nodrošinot nepārtrauktu komunikāciju starp dažādām funkcijām, monitorējot progresu, laikus veicot korektīvus pasākumus un uzrādot visus ar šiem riskiem saistītos budžeta izdevumus. Tiek sagaidīts, ka, nosakot stratēģiskos mērķus, iestādes īpašo atspoguļo riskus, kas apdraud to dažādos aizdevumu portfeļus un tirdzniecības portfeļus, ko nosaka pāreja uz ilgtspējīgāku tautsaimniecību ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Tiek sagaidīts, lai jebkāda veida stratēģiski lēmumi saistībā ar būtiskajiem klimata pārmaiņu un vides faktoriem tiktu integrēti iestādes politikā, piemēram, kredītpolitikā attiecībā uz konkrētiem sektoriem un produktiem.

⁴⁴ Būtiskuma matricas var tik ņemtas vērā, lai identificētu parametrus un pieņēmumus, ko izmantot katrā no scenārijiem. Šāda veida būtiskuma matricas palīdz noteikt prioritātes attiecībā uz parametriem, ņemot vērā iepriekš noteiktus lielumus (t.i., uz katras ass). Piemēram, novietojot uz vienas ass katra sektora jutīgumu pret klimata pārmaiņu un vides risku un uz otras ass novietojot iestādes dalību šajos sektoros.

⁴⁵ Sk., piemēram, Eiropas Komisijas 2030. gada ES izmešu samazināšanas mērķus.

⁴⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 136. un 139. pantu.

2. ielikums

Novērotās prakses piemērs: galvenie darbības rādītāji saistībā ar klimata pārmaiņām un vidi

ECB novērojusi iestādi, kura savā stratēģiskajā ietvarā integrējusi šādus galvenos darbības rādītājus, lai tās stratēģija samazināt pārejas risku ietekmi būtu izmērāma: i) oglekļa pēdas nospiedums attiecībā uz tās aktīviem; ii) vidējais energoefektivitātes kategoriju sadalījums hipotēku kredītu portfeļos; un iii) mājokļu skaits, kuros, pateicoties tās finansējumam, tika uzlabota energoefektivitātes kategorija. Papildus šiem galvenajiem darbības rādītājiem iestāde pakļauj spriedzei tās portfeļus, izmantojot klimata pārmaiņu stresa scenāriju. Scenārija iznākumu nosaka ar negatīvās makroekonomiskās ietekmes palīdzību, ko savukārt var izmantot kā rādītāju, lai laika gaitā pārvaldītu tās stratēģiskos lēmumus. Gan galvenie darbības rādītāji, gan scenāriju analīzes rezultāti palīdz nostiprināt bankas stratēģisko pieeju klimata pārmaiņu un citu vides norišu riskiem. Šie rādītāji tiek attiecināti uz darbības virzienu līmeni (piemēram, uz banku pakalpojumiem MVU, banku pakalpojumiem privātpersonām, komercbanku pakalpojumiem un pakalpojumiem lielajiem uzņēmumiem). Attiecībā uz katru rādītāju noteikts attiecīgais laika periods un tiek vērtēts progress attiecībā pret bāzes gadu.

5. Uzraudzības gaidas saistībā ar pārvaldību un riska apetīti

Saskaņā ar CRD 74. pantu, iestādēm jānodrošina noturīga pārvaldības kārtība, kas ļauj efektīvi noteikt, pārvaldīt un pārraudzīt riskus, kam tās varētu būt pakļautas, tādējādi iegūstot holistisku izpratni par visiem riskiem gan individuālā, gan konsolidētā līmenī.⁴⁷ Lai nodrošinātu, ka iestādes spēj labāk saprast klimata pārmaiņu un vides riskus un reaģēt uz tiem, tiek sagaidīts, lai tās iestrādātu šos riskus savos pārvaldības un riska apetītes ietvaros, atbilstoši iesaistot visas atbildīgās funkcijas. Vienlaikus tiek sagaidīts, lai šie riski tiktu pienācīgi pārvaldīti, nodrošinot atbilstošu un regulāru ziņošanu iestādes vadības struktūrai par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

5.1. Vadības struktūra

3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, izstrādājot iestādes vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju, uzņēmējdarbības mērķus un risku pārvaldības ietvaru, ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, un nodrošinātu efektīvu klimata pārmaiņu un vides risku pārraudzību.

Kā izklāstīts EBI pamatnostādņēs⁴⁸, vadības struktūras⁴⁹ atbildība ietver vispārējās uzņēmējdarbības stratēģijas un svarīgāko politikas virzienu, vispārējās risku stratēģijas, atbilstoša iekšējās pārvaldības un iekšējā kontroles ietvara noteikšanu, apstiprināšanu un pārraudzīšanu. Ņemot vērā klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz šiem aspektiem, vadības struktūrai ir būtiska loma gan tās uzraudzības veicējas funkcijas, gan vadības veicējas funkcijas līmenī.⁵⁰

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra skaidri sadalītu lomas un atbildību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem starp tās locekļiem un/vai tās apakškomitejām. Balstoties uz EBI pamatnostādņēm, vadības struktūrai jānodrošina, lai ziņošanas līnijas un atbildības sadalījums iestādē būtu skaidrs, labi definēts, īstenojams un pienācīgi dokumentēts.⁵¹ Neraugoties uz vadības kopējo galīgo un vispārējo atbildību par iestādi, tiek sagaidīts, lai vadības struktūra skaidri un oficiāli pēc vajadzības sadalītu lomas un atbildību iestādes organizatoriskās struktūras ietvaros un atbilstoši tās risku profilam. Iestādes var atbilstoši samērības

⁴⁷ Sk. arī EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 30. punktu.

⁴⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁴⁹ Skaidrojumu par terminiem "vadības struktūra kā vadības veicēja" un termins "vadības struktūra kā uzraudzības veicēja" sk. 29. zemteksta piezīmē un EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 9. punktā.

⁵⁰ Sk. arī CRD 91. pantu un EVTI un EBI kopējās pamatnostādnes par vadības struktūras locekļu un peronu, kuras pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu (EBA/GL/2017/12).

⁵¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 20. un 67. pantu.

principam izveidot komitejas, kas atšķiras no CRD konkrēti nosauktajām komitejām.⁵² Iestādes var apsvērt iespēju uzticēt atbildību par klimata pārmaiņu un vides riskiem kādam jau izveidotas komitejas loceklim vai izveidot speciālu komiteju.

3. ielikums

Novērotās prakses piemērs: speciālu komiteju izveide

ECB novērojusi vairākas iestādes, kas centienos pilnībā ņemt vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, izveidojušas speciālas komitejas. Piemēram, viena banka sava vidēja termiņa stratēģiskā plāna ietvaros pašlaik veido komiteju, kas izmanto iekšējo un ārējo ekspertu, piemēram, zinātnieku, kas darbojas attiecīgajās disciplīnās, zināšanas, lai tā sniegtu konsultācijas un atbalstu vadības struktūrai vides, sociālos un pārvaldības risku stratēģijas definēšanā (t.sk. klimata pārmaiņu un vides risku). Tas tiek darīts, pārskatot bankas klimata pārmaiņu un vides riskus, kā arī ar tiem saistīto sektoru finansēšanas politiku, kas nosaka mērķus un limitus riska darījumiem ar noteiktiem sektoriem. Cita banka izveidojusi speciālu komiteju, kuras uzdevums ir sniegt pamatotas vadlīnijas attiecībā uz darījumiem, kam ir kompleksa ietekme klimata pārmaiņu un vides jomā. Šo komiteju vada augstākās vadības pārstāvji.

3.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra ņemtu vērā savu locekļu zināšanas, iemaņas un pieredzi klimata pārmaiņu un vides risku jomā, novērtējot šādu locekļu kolektīvo piemērotību. Saskaņā ar CRD noteikumiem, kas sīkāk aprakstīti EVTI un EBI kopējās pamatnostādnes⁵³ vadības struktūrai ir atbilstīgas kolektīvās zināšanas, iemaņas un pieredze, lai varētu izprast iestādes darbības, tostarp galvenos riskus, un jāveic to regulāra pārvērtēšana.⁵⁴ Tiek sagaidīts, lai arī vadības struktūrai būtu pietiekama izpratne klimata pārmaiņu un vides riskiem, lai tā, veicot novērtējumu par kolektīvo piemērotību, varētu apsvērt zināšanas, iemaņas un pieredzi, kas nepieciešama drošai un efektīvai pārvaldībai un informācijas atklāšanai par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kas apdraud iestādi.

3.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra nodrošinātu, ka iestāde pienācīgi iestrādā klimata pārmaiņu un vides riskus savā vispārējā uzņēmējdarbības stratēģijā un risku pārvaldības ietvarā.⁵⁵ Vadības struktūrai jābūt iesaistītai uzņēmējdarbības stratēģijas procesa noteikšanā, apstiprināšanā un pārraudzībā⁵⁶ un jāpieņem pareizi un pietiekami informēti lēmumi.⁵⁷ Kā skaidrots iepriekšējās sadaļās, tiek sagaidīts, lai vadības struktūra apsvērtu ar klimata pārmaiņām un vidi saistītās sekas uz vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā un skaidri

⁵² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 41. punktu.

⁵³ Sk. EVTI un EBI kopējās pamatnostādnes par vadības struktūras locekļu un peronu, kuras pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES un Direktīvu 2014/65/ES (EBA/GL/2017/12).

⁵⁴ Sk. CRR 91. pantu.

⁵⁵ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 1. principa i) apakšpunktu un 2. principa iii) un v) apakšpunktu un 32. un 34. punktu.

⁵⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁵⁷ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. punktu.

iestrādātu attiecīgo atbildību iestādes organizatoriskajā struktūrā. Tiek arī sagaidīts, ka vadības struktūra pieņem lēmumu par klimata pārmaiņu risku būtiskumu, precizējot un dokumentējot lēmumu pamatā esošo kvalitatīvo un kvantitatīvo informāciju.⁵⁸ Attiecībā uz vadības struktūras atbildību par iestādes svarīgāko politikas virzienu noteikšanu, apstiprināšanu un pārraudzīšanu^{59, 60} tiek sagaidīts, lai vadības struktūra regulāri pārskatītu, vai noteiktā politika, t.sk. kredītpolitika/politika attiecībā uz katru sektoru un produktu, pilnībā aptver klimata pārmaiņu un vides riskus.

Lai panāktu holistisku pieeju riskiem⁶¹, vienlaikus ņemot vērā iestādes ilgtermiņa finanšu intereses⁶², tiek ieteikts, lai vadības struktūra skaidri apsvērtu iestādes reakciju uz mērķiem, kas izklāstīti starptautiskos nolīgumos, piemēram, Parīzes nolīgumā (2015. gads), ES vides politikā, piemēram, ES zaļajā kursā, vietējā un nacionālajā politikā, kā arī pamatīgu ar klimata pārmaiņām un vidi saistītu pētījumu (piemēram, IPCC un IPBES veikto pētījumu) rezultātus.

3.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra efektīvi pārraudzītu iestādes riska darījumus un atbildes pasākumus uz klimata pārmaiņu un vides riskiem. Kā norādīts EBI pamatnostādņēs⁶³, pārraudzības loma ietver vadības funkcijas veikšanas un tās mērķu sasniegšanas pārraudzību. Lai nodrošinātu efektīvu pārraudzības funkciju un pamatotu lēmumu pieņemšanu⁶⁴, vadības struktūra, veicot vadības funkciju, tiek mudināta noteikt galvenos darbības rādītājus un galvenos riska indikatorus, kā aprakstīts iepriekšējā un nākamajā sadaļā. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, veicot uzraudzības funkciju, monitorētu un rūpīgi analizētu mērķus un jebkāda veida norises saistībā ar šiem galvenajiem darbības rādītājiem un galvenajiem riska indikatoriem.

5.2. Riska apetīte

4. sagaidāmā darbība

Iestādēm nepārprotami jāietver klimata pārmaiņu un vides riski savā riska apetītes ietvarā.

Tiek sagaidīts, lai iestādēs būtu ieviests riska apetītes ietvars, kurā ņemti vērā visi būtiskie riski, kam iestāde pakļauta, kurš ir uz nākotni vērsti un atbilst uzņēmējdarbības stratēģijā aptvertajam stratēģiskās plānošanas horizontam un kurš tiek regulāri pārskatīts.⁶⁵ Integrējot risku, kurus iestāde vēlas uzņemties, ietvarā klimata pārmaiņu un vides riskus, tiek vairota iestādes noturība pret šādiem riskiem un

⁵⁸ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 63. punktu.

⁵⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁶⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 33. punktu.

⁶¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 95. punktu.

⁶² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁶³ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 24. punktu.

⁶⁴ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. punktu.

⁶⁵ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 21. punktu.

uzlabota tās spēja šādus riskus pārvaldīt, piemēram, nosakot limitus attiecībā uz aizdevumiem tādiem sektoriem un ģeogrāfiskajiem rajoniem, kuri ir lielā mērā pakļauti klimata pārmaiņu un vides riskiem.⁶⁶

4.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savā risku sarakstā, kas tiek izmantots riska apetītes dokumentācijā, izstrādātu precīzi definētu aprakstu par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Risku saraksts tiek veidots risku konstatēšanas procesa rezultātā un tiek sagaidīts, lai tā pamatā būtu izmantota iestādes iekšējā risku taksonomija, kas kategorizē dažādu veidu riskus un faktorus, kuru ietvarā tiek sagaidīts, ka noteikta skaidra klimata pārmaiņu un vides risku definīcija.⁶⁷ Risku apraksts tiek izmantots RAS izstrādes pamatā.

4.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides risku efektīvu pārvaldību izstrādātu piemērotus galvenos riska indikatorus un noteiktu atbilstošus limitus saskaņā ar savu regulārā monitoringa un eskalācijas kārtību. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņēm, tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka, nosakot riska stratēģiju un riska apetīti, ņemti vērā visi būtiskie riski, kam tās pakļautas, un noteikti limiti, tolerances līmeņi un robežvērtības.⁶⁸ Turklāt iestādei jābūt tādām risku pārvaldības ietvarām, kas nodrošina, lai risku limitu pārkāpšanas gadījumā būtu ieviests definēts šo gadījumu eskalācijas un risināšanas process kopā ar atbilstošu pēckontroles procedūru.⁶⁹ ECB sagaida, lai iestādes monitorētu klimata pārmaiņu un vides risku pozīcijas un ziņotu par tām, pamatojoties uz pašreizējiem datiem un uz nākotni vērstām aplēsēm. ECB sagaida, lai iestādes izstrādātu kvantitatīvus klimata pārmaiņu un vides risku rādītājus, īpaši attiecībā uz fizisko un pārejas risku. Taču tā arī apzinās, ka vienotas definīcijas un kategorijas šai risku jomā joprojām ir izstrādes stadijā un ka šajā pārejas posmā, kamēr iestādes vēl izstrādā atbilstošus kvantitatīvus rādītājus, iespējams izmantot kvalitatīvus aprakstus. Tāpat tiek sagaidīts, lai riska apetītes rādītāji un ierobežojumi tiek noteikti, pamatojoties uz riska līmeni, ko iestāde vēlas uzņemt savas risku kapacitātes ietvaros atbilstoši savam uzņēmējdarbības modelim.

Tiek sagaidīts, lai iestādes attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem izstrādātu tādus rādītājus, kuros ņemts vērā klimata pārmaiņu ilgtermiņa raksturs, īpaši tas, kā dažādas temperatūras pārmaiņu un siltumnīcefekta gāzu emisiju tendences var saasināt esošos riskus. Tiek sagaidīts, lai šie rādītāji veicinātu iestādes spēju reaģēt uz strauju pāreju uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību vai fizisku notikumu, kas var ietekmēt tās darbību vai aizdevumu portfeļus un spēju laikus īstenot risku mazināšanas pasākumus.

⁶⁶ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa iii) apakšpunkta 25., 32. un 34. punktu.

⁶⁷ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 31.–35. punktu un 59.–66. punktu.

⁶⁸ Sk. EBI Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03) 100. punktu.

⁶⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 138. punktu.

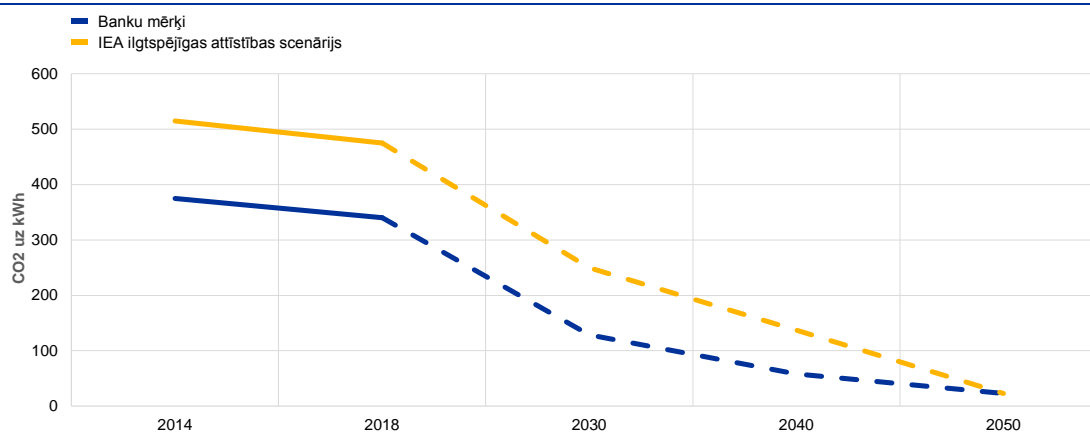
4. ielikums

Novērotās prakses piemērs: oglekļa emisiju mērķu noteikšana un bilances noturība pret klimata pārmaiņām

ECB novēroja, ka vairākas iestādes izvirzījušas mērķi panākt, lai to finansēto energoresursu sastāvs atbilstu Parīzes nolīgumā (2015. gads) noteiktajam mērķim saglabāt globālo sasilšanu zem 1.5–2°C. Šāda pieeja ir viens veids, kā samazināt pārejas risku ietekmi, ko nosaka turpmākajām desmitgadēm izziņotie valsts politikas pasākumi.

A tabula

Oglekļa emisiju mērķu noteikšana

Avots: 2019. gada Pasaules enerģētikas pārskats.

Dažas iestādes izmanto Starptautiskās Enerģētikas aģentūras ilgtspējīgas attīstības scenāriju vai citu līdzīgu scenāriju, lai kvantitatīvi izteiktu šādus mērķus (sk. attēlu). Citām iestādēm ir atšķirīga pieeja, proti, tās attiecībā uz sektoriem, kam ir liels oglekļa pēdas nospiedums, mēra un salīdzinoši analizē, kā šo sektoru kredīvēšana veicina noturību pret klimata pārmaiņām, attiecīgi pielāgojot savu aizdevumu portfeli. Šādas pieejas viena otru neizslēdz un faktiski dažas iestādes izmanto vairākas metodoloģijas.

4.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka to atalgojuma politika un prakse stimulē tādu rīcību, kas atbilst klimata pārmaiņu un vides (risku) pieejai, kā arī brīvprātīgajām saistībām, kuras iestāde apņēmusies pildīt. Kā noteikts EBI pamatnostādnēs, atalgojuma politikai un praksei jāatbilst iestādes riska apetītei, uzņēmējdarbības stratēģijai un ilgtermiņa mērķiem.⁷⁰ Stimulēšanas struktūrai jāveicina tāda rīcība, kas atbilst riska apetītei un ilgtermiņa uzņēmējdarbības mērķiem⁷¹, un jāattur no pārmērīgu risku uzņemšanās. Tiek sagaidīts, lai atalgojuma

⁷⁰ Turklāt kredītiestādēm, kas sniedz portfeļa pārvaldīšanas un/vai finanšu konsultācijas, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulas (ES) Nr. 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē, 5. pantu, sākot ar 2021. gada martu savās atalgojuma politikas nostādnēs jāiekļauj informācija par to, kā minētās politikas nostādnes ir saskaņotas ar ilgtspējas risku integrēšanu, un jāpublicē minētā informācija savā interneta vietnē.

⁷¹ Sk. arī EBI pamatnostādnes par pareizu atalgojuma politiku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 74. panta 3. punktu un 75. panta 2. punktu un atklājamo informāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr.575/2013 450. pantu (EBA/GL/2015/22).

politika un prakse, t.sk. atalgojuma atlikšana un izpildes kritēriju noteikšana palīdzētu veicināt ilgtermiņa pieeju klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanai atbilstoši iestādes riska apetītei un stratēģijai. Lai veicinātu tādu rīcību, kas atbilst klimata pārmaiņu un vides (risku) pieejai, iestāde, kura ir noteikusi mērķus klimata pārmaiņu un vides jomā, var apsvērt iespēju ieviest mainīgās atbildības komponentu, piesaistot to sekmīgai šo mērķu sasniegšanai. Gadījumos, kad klimata pārmaiņu un vides risku finansiālo ietekmi ir grūti izteikt kvantitatīvā izteiksmē, vadības struktūra var apsvērt iespēju iestrādāt atbildības politikā atbilstošus kvalitatīvos kritērijus.

5.3. Organizatoriskā struktūra

5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savā organizatoriskajā struktūrā paredzētu atbildību par klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanu atbilstoši triju aizsardzības līmeņu modelim.

Saskaņā ar CRD 74. pantu un EBI pamatnostādņēs sniegto turpmāko skaidrojumu iestādēm nepieciešams skaidrs, pārredzams un dokumentēts lēmumu pieņemšanas process un skaidrs atbildības un pilnvaru sadalījums iekšējās kontroles sistēmas ietvaros, tostarp darbības līnijās, iekšējās vienībās un iekšējās kontroles struktūrvienībās⁷², kas ļauj vadības struktūrai pieņemt pareizus un pietiekami informētus lēmumus.⁷³ Attiecīgi tiek sagaidīts, lai atbildība par klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanu, novērtēšanu un pārvaldīšanu būtu vienmērīgi sadalīta starp iestādes dažādajām funkcijām.

5.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes skaidri sadalītu atbildību par klimata pārmaiņu un vides riskiem iestādes ietvaros. Šim atbildības sadalījumam jābūt arī pienācīgi dokumentētam attiecīgajā politikā, procedūrās un kontroles mehānismos.

Iestādēm skaidri jādefinē, kuras iekšējās struktūras ir atbildīgas par to, lai klimata pārmaiņu un vides riski tiktu ņemti vērā, un skaidri jāapraksta katras šīs struktūras pilnvaras un darba procedūras. Iestādes var sadalīt šo atbildību starp esošajām struktūrām vai, ja to uzskata par lietderīgu, var apsvērt iespēju izveidot speciālu struktūru, kas koordinē iestādes vispārējo risku pārvaldības pieeju klimata pārmaiņu un vides riskiem. Ja tiek izveidota speciāla par klimata pārmaiņu un vides riskiem atbildīga struktūra, tiek sagaidīts, lai tiktu skaidri definēti, kā tā integrēta esošajos procesos un mijiedarbojas ar citām funkcijām. Neatkarīgi no konkrētās kārtības tiek sagaidīts, lai iestādes aprakstītu saiknes starp attiecīgajām struktūrām un to darba procedūras, lai nodrošinātu pienācīgu informācijas plūsmu starp visām iesaistītajām pusēm.

5.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanā iesaistītajām funkcijām ir pietiekami cilvēkresursi un finanšu

⁷² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 131. punktu.

⁷³ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. un 94. pantu.

resursi. Balstoties uz EBI pamatnostādņem, iestādēm jānodrošina, lai to iekšējās kontroles funkcijām būtu pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi, kā arī pilnvarojums, lai tās varētu pildīt savu uzdevumu.⁷⁴ Līdzīgi tiek sagaidīts, lai iestādes izvērtētu, vai to kapacitāte un resursi ir pietiekami, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu un vides riskus, jo īpaši tas attiecas uz attiecīgajām funkcijām, kas atbildīgas par šo risku pārvaldību. Tiek sagaidīts, lai iestādes nepieciešamajā apmērā nostiprinātu pieejamo kapacitāti un resursus, kā arī veicinātu visu attiecīgo funkciju atbilstošu apmācību. Tas nozīmē arī, ka jānodrošina, lai iestādes normas, izturēšanās un rīcība attiecībā uz risku izpratni ņemtu vērā nenoteikto, taču potenciāli būtisko klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi.

5.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes definētu pirmās aizsardzības līnijas uzdevumus un atbildību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides risku uzņemšanos un pārvaldību. Iestādēm jānodrošina, lai pirmā aizsardzības līnija pildītu savus pienākumus atbilstoši klimata pārmaiņu un vides risku politikai, procedūrām un limitiem. Konkrētāk, tiek sagaidīts, lai pirmā aizsardzības līnija identificētu, novērtētu un monitorētu jebkāda veida klimata pārmaiņu un vides riskus, kas ietekmē tās klientu kredībspēju un novērtējumu/reitingu, kā arī veiktu atbilstošu klientu uzticamības pārbaudi saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem atbilstoši 7.4. sagaidāmajai darbībai.

5.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes definētu risku pārvaldības funkcijas uzdevumus un atbildību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanu, novērtēšanu, mērīšanu un monitorēšanu un ziņošanu par tiem. Risku pārvaldības funkcijas galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai iestādes atbilstošās struktūrvienības identificētu, novērtētu, izmērītu, monitorētu un pārvaldītu visus riskus un ziņotu par tiem.⁷⁵ Tiek sagaidīts, ka tiek sniegta attiecīga neatkarīga informācija, analīze un ekspertu spriedums par riska darījumiem. Tā kā klimata pārmaiņu un vides riski īstenojas ar esošo risku starpniecību, tiek sagaidīts, lai šie uzdevumi un atbildība būtu ietverta esošajā pārvaldības sistēmā, kā sīkāk aprakstīts tālāk sadaļā par risku pārvaldību.

5. ielikums

Novērotās prakses piemērs: horizontālie kontaktpunkti

ECB novēroja vairākas iestādes, kuras ieviesa konkrētus pasākumus, lai veicinātu tādu riska kultūru, kurā tiek ņemti vērā klimata pārmaiņu un vides riski. Piemēram, viena banka nozīmēja konkrētus darbiniekus kā horizontālos kontaktpunktus, lai nodrošinātu klimata pārmaiņu un vides risku pienācīgu integrēšanu risku pārvaldības funkcijas darba procedūrās. Kāda cita banka nozīmēja korespondentus uzņēmējdarbības jomās, kuras aktīvi sadarbojas un sazinās ar risku pārvaldības funkciju un/vai citām funkcijām, kas nodarbojas ar vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem, t.sk. klimata pārmaiņu un vides riskiem.

⁷⁴ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 155. un 160. pantu.

⁷⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 174. punktu.

5.5. sagaidāmā darbība

Iestādēm būtu jādefinē atbilstības nodrošināšanas funkcijas uzdevumi un atbildība, nodrošinot, lai klimata pārmaiņu un vides risku radītie atbilstības riski tiktu pienācīgi ņemti vērā un efektīvi integrēti visos attiecīgajos procesos.

Atbilstības nodrošināšanas funkcijai jākonsultē vadības struktūra par pasākumiem, kas jāveic, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem, noteikumiem, normatīvajiem aktiem un standartiem, un jānovērtē juridiskās vai regulatīvās vides pārmaiņu potenciālā ietekme uz iestādes aktivitātēm un atbilstības nodrošināšanas ietvaru.⁷⁶ Tā kā ar ilgspēju saistītie noteikumi un standarti laika gaitā var mainīties, iestādes var arvien vairāk saskarties ar klimata pārmaiņu un vides jautājumu radītiem atbilstības riskiem, piemēram, saistību risku, tiesvedības risku un/vai reputācijas risku.

5.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iekšējā audita funkcija savos pārskatos apsvērtu, cik lielā mērā iestāde ir piemērota klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanai.

Iekšējā audita funkcijai jāveic iestādes iekšējās kontroles un risku pārvaldības ietvara pārbaude, cita starpā apsverot ārējās norises, risku profila un produktu un/vai uzņēmējdarbības virzienu pārmaiņas.⁷⁷ Šādai pārbaudei jāaptver arī klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanas kārtības piemērotība. Turklāt iestādes ar klimata pārmaiņu un vides riskiem saistītās politikas nostādnes un procedūras ietilpst iekšējā audita funkcijas tvērumā, jo tās uzdevums ir pārbaudīt atbilstību iestādes iekšējai politikai un ārējām prasībām.

5.4. Pārskatu sniegšana

6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes sava iekšējā pārskatu sniegšanas procesa ietvaros sniegtu apkopotus datus, kas atspoguļo to pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem, tādējādi ļaujot vadības struktūrai un attiecīgajām apakškomitejām pieņemt pamatotus lēmumus.

EBI pamatnostādnes⁷⁸ nosaka, kā iestādēm jāizveido regulāri un caurredzami pārskatu sniegšanas mehānismi, lai iestādes vadības struktūra, tās riska komiteja (ja tāda izveidota) un visas attiecīgās struktūrvienības laikus saņem precīzus, īsus, skaidrus un jēgpilnus pārskatus un var dalīties ar svarīgu informāciju par risku identificēšanu, noteikšanu vai novērtēšanu, monitorēšanu un pārvaldību. Tādējādi ECB sagaida, ka iestādes iekļauj klimata pārmaiņu vides riskus savās uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēmās, lai vadības struktūru līmenī varētu pieņemt informētus lēmumus. ECB apzinās, ka rādītāji un instrumenti attīstās un šobrīd iestādēm pieejamie dati ir nepilnīgi. Tomēr ECB sagaida, ka pārskatu sniegšana par klimata pārmaiņu un vides riskiem ar laiku pilnveidosies. Sākotnēji, kamēr precīzu un pilnīgu pārskatu sniegšana netiek uzskatīta par iespējamu vai tiek uzskatīta par priekšlaicīgu,

⁷⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 192. punktu.

⁷⁷ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 139. punktu.

⁷⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 145. punktu.

ECB sagaida, ka iestādes novērtē savas datu vajadzības, lai nodrošinātu informāciju stratēģijas noteikšanai un risku pārvaldībai, konstatētu, kādi dati trūkst salīdzinājumā ar pašreiz pieejamajiem datiem un izstrādātu plānu, kā iegūt trūkstošos datus un novērst nepilnības.

6.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes izstrādā holistisku pieeju datu pārvaldībai attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem. Atbilstoši EBI pamatnostādņēm jāizveido regulāri un caurredzami pārskatu sniegšanas mehānismi, lai nodrošinātu savlaicīgu, precīzu, īsu un saprotamu un jēgpilnu pārskatu sniegšanu, ļaujot dalīties ar attiecīgo informāciju par risku identificēšanu, noteikšanu vai novērtēšanu, monitorēšanu un pārvaldību.⁷⁹ Tiek sagaidīts, ka iestādes definē, dokumentē un integrē klimata pārmaiņu un vides riskus uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēmā, lai tās varētu efektīvi monitorēt, pārvaldīt un mazināt pakļautību šiem riskiem. Konkrēti tas ietver risku datu sniegšanas pārvaldību, IT infrastruktūru, riska datu apkopošanas un ziņošanas procedūras. Tiek sagaidīts, ka iestādes nodrošina, lai klimata pārmaiņu un vides risku pārskatu sniegšanas sistēma darbotos saskaņoti ar klimata pārmaiņu un vides risku rādītājiem, kas noteikti iestāžu esošajā dokumentācijā par riskiem, kurus tā vēlas uzņemt, un risku pārvaldības procesos. Tiek arī sagaidīts, ka uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēma atbilstošos gadījumos atbalsta galvenos darbības rādītājus, ko izmanto, vērtējot iestādi saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem un publiski atklāto informāciju.⁸⁰

6.2. sagaidāmā darbība

Tā kā klimata pārmaiņu un vides riskiem piemīt tiem vien raksturīgas iezīmes, tiek sagaidīts, ka iestādes apsver IT sistēmu pielāgošanu sistemātiskai nepieciešamo datu vākšanai un apkopšanai, lai novērtētu to pakļautību šiem riskiem. Tiek sagaidīts, ka iestādes iekļauj šo risku datu taksonomiju, taču tiek arī atzīts, ka to var nebūt iespējams izdarīt, jo šobrīd trūkst vienotu definīciju, taksonomijas un pastāv datu nepilnības. Šādā gadījumā tiek sagaidīts, ka iestādes apsver domu ieviest pārskatu sniegšanas procesus un procedūras, balstoties uz iekšējiem vai ārējiem kvalitatīviem riska rādītājiem, lai nodrošinātu adekvātu pārskatu sniegšanu vadības struktūrai par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Šajā nolūkā tiek sagaidīts, ka vadības struktūra apzinās saņemto pārskatu ierobežojumus attiecībā uz to tvērumu, kā arī juridiskos un tehniskos ierobežojumus. Tiek sagaidīts, ka vadības struktūra šo informāciju izmanto, lai apspriestu, pārdomātu un pieņemtu lēmumus par klimata pārmaiņu un vides risku radīto ietekmi.

6.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes risku pārskatā atspoguļota klimata pārmaiņu un vides risku ietekme uz tās uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju un risku profilu.⁸¹ Iestādēm jācenšas risku pārskatos ietvert visi būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski attiecībā uz visu juridisko personu un/vai darbības virzieniem. Tiek sagaidīts, lai šie pārskati, kas aptver arī klimata pārmaiņu un vides riskus, būtu integrēti iestādes esošajā risku pārskatu sniegšanas sistēmā. Tiek sagaidīts, ka šo pārskatu detalizācija

⁷⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 145. punktu.

⁸⁰ Sk. BBUK 239. standartu, ko ECB savā pastāvīgās uzraudzības darbā izmanto kā labākās prakses etalonu, vērtējot iestāžu riska datu apkopošanas spējas un risku pārskatu sniegšanas praksi.

⁸¹ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa 29. un 30. punktu.

un tvērums ir atbilstošs iestādes operāciju apmēram, sarežģītības pakāpei un risku profilam.

6.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestāde spēj savlaicīgi iegūt apkopotus un aktualizētus datus par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Šīs gaidas atbilst EBI pamatnostādņem, kas paredz, ka iestādēs jābūt izveidotai efektīvai un drošai informācijas un komunikāciju sistēmai, kas pilnībā atbalsta riska datu apkopošanas spējas gan normālas darbības, gan spriedzes apstākļos.⁸² Attiecībā uz šiem riskiem būtisks ir savlaicīgums, piemēram, sakarā ar ietekmi uz iestādes operācijām, ko var radīt pēkšņa pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību vai kāds fizisks notikums. Tāpēc vadības struktūrai vienmēr būtu jābūt informētai pat jebkādām norisēm valsts un starptautiskajā mērogā gan politikas, gan regulējuma līmenī, kas varētu ietekmēt tās pārskatu sniegšanas gaidas. Tiek sagaidīts, ka iestāde spēj pielāgoties un nodrošināt apkopotu riska datu sagatavošanu par klimata pārmaiņu un vides riskiem, lai varētu pēc pieprasījuma un *ad-hoc* izpildīt plašu datu sniegšanas prasību klāstu, t.sk. prasības stresa/krīzes situācijā, prasības, kas saistītas ar iekšējo vajadzību maiņu un prasības sniegt atbildes uz uzraudzības jautājumiem, pieaugot pieprasījumam pēc pārskatiem par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

⁸² Sk. EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) un EBI Pamatnostādņu par pārskatītajām kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03) 5.8. sadaļu.

6. Uzraudzības gaidas attiecībā uz risku pārvaldību

Balstoties uz iepriekšējā nodaļā norādīto informāciju, šajā sadaļā sniegtas detalizētas norādes par klimata pārmaiņu un vides risku iekļaušanu kredītriska, operacionālā riska, tirgus riska un likviditātes riska pārvaldībā, kā arī visā ICAAP, t.sk. risku kvantitatīvo noteikšanu, izmantojot scenāriju analīzi un/vai veicot stresa testus.

6.1. Risku pārvaldības sistēma

7. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes iestrādātu klimata pārmaiņu un vides riskus kā noteicošos faktorus iestāžu risku pārvaldības ietvaros iekļautajās esošajās risku kategorijās, tādējādi nodrošinot to pārvaldību, monitoringu un mazināšanu pietiekami ilglaicīgā periodā, un regulāri pārskatītu ieviesto kārtību. Tiek sagaidīts, lai iestādes identificētu un kvantitatīvi izteiktu šos riskus kopējā kapitāla pietiekamības nodrošināšanas procesa ietvaros.

Iestādēm vispārējās iekšējās kontroles sistēmas ietvaros jāizveido iestādes mēroga risku pārvaldības sistēma, kas ietver visus darbības virzienus un iekšējās struktūras, t.sk. iekšējās kontroles funkcijas.^{83 84} Saskaņā ar CRD 73. pantu "iestādes izveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesus, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim". Tiek gaidīts, lai iestāde papildus saviem pašreizējiem būtiskajiem riskiem ņemtu vērā visus riskus, kas varētu rasties, īstenojot iestādes stratēģijas vai ieviešot būtiskas darbības vides pārmaiņas, un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju.⁸⁵ Tādējādi tiek sagaidīts, lai iestādes visaptveroši analizētu veidus, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē dažādās risku jomas, t.sk. likviditātes risku, kredītrisku, darbības risku, tirgus risku un jebkāda veida citus kapitālu apdraudošos riskus un jebkuru no to apakškategorijām, kam iestāde ir vai varētu būt pakļauta. Turklāt tiek sagaidīts, lai tās pievērstu īpašu uzmanību tādu risku veidu, kurus var izraisīt klimata pārmaiņu un vides riski, iekšējai un savstarpējai koncentrācijai.

Tiek sagaidīts, ka iestādēm ir holistisks un labi dokumentēts priekšstats par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz esošajām riska kategorijām. Risku pārvaldības sistēmai jāietver bilances un ārpusbilances riski, pienācīgi ņemot vērā

7.1. sagaidāmā darbība

⁸³ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 136. un 137. pantu.

⁸⁴ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 32. un 34. punktu (2. principa ii) apakšpunkts).

⁸⁵ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 60. punktu.

gan finanšu, gan nefinanšu riskus⁸⁶ gan attiecībā uz riskiem, kuriem iestāde pakļauta attiecīgajā brīdī, gan arī riskiem, kam iestāde varētu būt pakļauta nākotnē. Iestādes ir atbildīgas par regulāra procesa ieviešanu, kura ietvaros tā identificētu visus būtiskos riskus un iekļautu tos visaptverošā iekšējo risku sarakstā. Šī sagaidāmā darbība ietver ICAAP normatīvo un ekonomisko perspektīvu.⁸⁷

7.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes visaptveroši ietvertu klimata pārmaiņu un vides riskus savā būtiskuma novērtējumā attiecībā uz visām savām darbības jomām īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā dažādu scenāriju gadījumā. Tiek sagaidīts, lai pamatā esošā analīze būtu pielāgota uzņēmējdarbības modelim un risku profilam, pienācīgi ņemot vērā iestādes un tās darījuma partneru tautsaimniecības (apakš)sektoru, darbības un fiziskā novietojuma ievainojamības aspektus. Tiek sagaidīts, lai iestādes dokumentētu aplūkotos klimata pārmaiņu un vides riskus, īpaši to transmisijas kanālus un ietekmi uz iestādes risku profilu. Turklāt tiek sagaidīts, lai iestādes pamatotu būtiskuma novērtējumu, konkrēti norādot un dokumentējot novērtējuma pamatā esošo kvalitatīvo un kvantitatīvo informāciju.⁸⁸

6. ielikums

Novērotās prakses piemērs: klimata pārmaiņu risku apzināšana saistībā ar finanšu riskiem

Dažas iestādes sākušas iekšēju procesu, lai apzinātu klimata pārmaiņu riskus un to potenciālo finansiālo ietekmi. Viena banka apzināja svarīgākos transmisijas kanālus uz tās esošām riska kategorijām un sniedza pārskatu par lēsto ietekmi uz tās risku profilu, kā arī paredzamo laika grafiku.

A tabula

Shematisks piemērs: klimata pārmaiņu risku apzināšana saistībā ar to finansiālo ietekmi

Klimata pārmaiņu risku noteicošie faktori	Potenciālā finansiālā ietekme	Laika grafiks	Ietekme uz risku profilu	Ietekme uz stratēģiju
Politika un tiesību akti	Uzņēmumu, kas rada augstas oglekļa emisijas, aktīvu nolietojums ieguldījumu portfelī	1–3 gadi	**	****
Tehnoloģijas	Automobilu rūpniecības nozares korporatīvie klienti, ko ietekmē esošo produktu un pakalpojumu aizstāšana	3–5 gadi	*	***
Tirgus noskaņojums	Patērētāji un investori dod priekšroku ilgtspējīgākiem produktiem	1–3 gadi	****	*
Akūts fizisks risks	Īpašuma un aktīvu bojājumi augsta riska zonās	1–3 gadi	*	**
Hronisks fizisks risks	Pieaug klientu izmaksas, lai segtu bojājumus vai zaudējumus, ko izraisījušas klimata katastrofas, kas ietekmē viņu maksātspēju	1–3 gadi	*	**

Avots: ECB.

7.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes atbilstoši kvantitatīvi nosaka klimata pārmaiņu un vides riskus, kas apdraud iestādes.⁸⁹ Kā norādīts arī ECB Norādījumos par ICAAP, riskus nevajadzētu izslēgt no novērtējuma tāpēc, ka to kvantitatīvā noteikšana

⁸⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 136. punktu.

⁸⁷ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4.i) principu.

⁸⁸ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 63. punktu.

⁸⁹ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 6. principu, kas paredz: "Iestādei ir pienākums ieviest tās individuālajiem apstākļiem atbilstošas kvantitatīvās risku noteikšanas metodoloģijas gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā".

ir sarežģīta vai attiecīgi dati nav pieejami.⁹⁰ Ja šādas kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas atkarīgas no turpmākajām norisēm šajā jomā, ņemot vērā arī pašlaik notiekošo darbu un starptautisko tīklu⁹¹ un standartus noteicošo institūciju gaidāmās publikācijas, iestādes var izstrādāt aizstājējvērtības klimata pārmaiņu un vides riski novērtēšanai, izmantot ticamus pieņēmumus. Kā aprakstīts 6.5. sadaļā, iestādes konkrēti var apsvērt scenāriju analīzes un stresa testu izmantošanu šim mērķim.

7.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes piemēro stratēģisku pieeju, lai pārvaldītu un/vai mazinātu klimata pārmaiņu un vides riskus atbilstoši savai uzņēmējdarbības stratēģijai un riska apetītei, kā arī attiecīgi pielāgo politiku, procedūras, risku limitus un risku kontroli. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņēm, iestādes risku pārvaldības sistēmai jāsniedz konkrētas norādes par stratēģiju īstenošanu un, ja nepieciešams, jānosaka un jāuztur iekšējie ierobežojumi saskaņā ar iestādes riska apetīti un samērīgi ar iestādes stabilu darbību, finansiālo stiprību, kapitāla bāzi un stratēģiskajiem mērķiem.⁹² Ņemot to vērā, tiek sagaidīts, lai iestādes apsvērtu nepieciešamību pielāgot savu risku politiku, piemēram, nosakot kritērijus, kas ļautu apzināt darbības jomas, t.sk. ar portfeļiem un ieguldījumiem saistītās darbības jomas, kuras iespējams atbalstīt, lai pakāpeniski samazinātu klimata pārmaiņu vai vides riskus, tādējādi uzlabojot to noturību pret pārejas un/vai fiziskajiem riskiem. Iestādēm tiek ieteikts uzsākt konstruktīvu dialogu ar svarīgākajiem darījuma partneriem, t.sk. nosakot ilgtermiņa mērķi uzlabot darījuma partnera ilgtspējības reitingu un/vai kredītreitingu. Iestāde var arī apsvērt iespēju noteikt limitus attiecībā uz noteiktu sensitīvu tautsaimniecības (apakš)sektoru, valdību, uzņēmumu vai nekustamā īpašuma riska darījumu finansēšanu, vai pat nepiešķirt kredītus noteiktiem (apakš)sektoriem vai kredītņēmējiem, kuri neatbilst iestādes riska apetītei saistībā ar klimata pārmaiņu riskiem. Īpaši attiecībā uz iestādēm, kuras uzsākušas vai plāno uzsākt videi draudzīgu ilgtspējīgu kreditēšanu, EBI pamatnostādņēs par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību paredz, ka iestādēm jāizvērtē, cik lielā mērā šāda kreditēšanas darbība "atbilst vai veicina to vispārējo klimata un vides ilgtspējas mērķu sasniegšanu".⁹³

7. ielikums

Novērotās prakses piemērs: finansēšanas radītās ietekmes uz klimata pārmaiņām un vidi kvantitatīvā noteikšana ICAAP ietvaros

ECB novērojusi banku, kas savā iekšējā kapitāla plānā novērtē veiktā finansējuma ietekmi uz vidi un piešķir vides reitingu vai nu aktīvam vai finansētajam projektam, vai kredītņēmējam (korporatīvajam vai valsts sektora klientam) vispārēja finansējuma gadījumā. Šo reitingu veido darījuma ietekmes uz vidi novērtējums, ņemot vērā jebkādu būtisku ietekmi uz vidi, piemēram, ūdens patēriņu, piesārņojumu, atkritumiem, bioloģisko daudzveidību. Pamatojoties uz šo reitingu, banka piemēro

⁹⁰ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 74. punktu: "[...] iestādei būtu jānosaka pietiekami konservatīvi risku apmēri, ņemot vērā visu svarīgo informāciju un nodrošinot kvantitatīvās risku noteikšanas metodoloģiju izvēles atbilstību un konsekveci".

⁹¹ Sk. *Overview of Environmental Risk Analysis by Financial Institutions* ("Finanšu iestāžu vides risku analīzes pārskats"), NGFS, 2020. gads, un *Case Studies of Environmental Risk Analysis Methodologies* ("Vides risku analīzes metodoloģiju piemēru izpēte"), NGFS, 2020. gads.

⁹² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/11/2017) 135., 137. un 138. punktu.

⁹³ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību 59. punktu (EBA/GL/2020/06).

soda punktus aktīviem, kam prognozēts augstākais ietekmes līmenis uz vidi, tādējādi paaugstinot šo riska darījumu analītisko riska svērumu. Banka ziņo, ka aktīvu, kuru ietekme uz vidi un klimatu ir negatīva, analītisko riska svērto aktīvu apjoms var pieaugt pat par ceturto daļu. Visbeidzot, šī ietekme atspoguļojas gaidāmajā aktīvu ienesīguma likmē, sniedzot potenciālu stimulu investēt vai atturēties investēt konkrētos sektoros.

7.5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes īsteno pienācīgas uzticamības pārbaudes attiecībā uz klimata pārmaiņām un vidi gan uzsākot attiecības ar klientu, gan turpmāk.

Tas nozīmē, ka tas ietver tādas informācijas un datu vākšanu, kas nepieciešama, lai novērtētu riska darījumu un ieguldījumu ievainojamību attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem, īpaši pirms to uzsākšanas. Tiek sagaidīts, lai iestādes veiktu šādas informācijas un datu pamatotības pārbaudes atbilstoši iestādes risku politikai un procedūrām. Tiek sagaidīts, ka iestādēm ir informācija par klientu ietekmi uz klimata pārmaiņu un vides aspektiem un ar tiem saistīto ievainojamību, kā arī par klientu pieeju šīs ietekmes risku pārvaldībai. Turklāt pienācīgām uzticamības pārbaudēm saistībā ar vides aspektiem, ja to rezultāti tiek atbilstoši ņemti vērā, būtu jāsamazina reputācijas un saistību riskus. Tiek sagaidīts, lai uzticamības pārbaudžu tvērums un pamatīgums tiktu definēts atbilstoši klienta darbības jomai un ģeogrāfiskajai atrašanās vietai. Nepieciešamības gadījumā iestādes var apsvērt vajadzību piesaistīt ārējos ekspertus. Iestādēm tiek ieteikts nodrošināt atbilstību, piemēram, OECD pamatnostādņem daudznacionāliem uzņēmumiem⁹⁴. Tiek sagaidīts, ka visi uzticamības pārbaudēs konstatētie dati tiek ņemti vērā lēmumos par sadarbības uzsākšanu vai turpināšanu ar klientu.

7.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz kapitāla pietiekamību no ekonomiskās un normatīvās perspektīvas.

Atbilstoši ECB norādījumiem par ICAAP tiek gaidīts, lai papildus iestādes pašreizējiem riskiem iestāde savos uz nākotni vērstajos kapitāla pietiekamības novērtējumos ņemtu vērā visus riskus, kas varētu rasties, ieviešot būtiskas darbības vides pārmaiņas, un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju.⁹⁵ Līdzīgi ECB sagaida, ka iestādes, veicot novērtējumu no ekonomiskās perspektīvas kontekstā, iekļauj klimata pārmaiņas un īpaši pāreju enerģētikas jomā. Tiek sagaidīts, ka iestādes ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, nosakot savu kapitāla pietiekamību, lai iestāde varētu ilgtspējīgi īstenot savu uzņēmējdarbības modeli, nodrošinot ekonomisko un normatīvo kapitāla pietiekamību.⁹⁶ Kā izklāstīts ECB norādījumos par ICAAP, tiek sagaidīts, ka iestādes piemēro gan ekonomisko perspektīvu, gan normatīvo perspektīvu, nodrošinot savstarpēji izmantojamu informāciju. Tiek sagaidīts, lai iestādes ekonomiskās perspektīvas kontekstā ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides risku potenciālo ietekmi uz ekonomisko vērtību. Tiek sagaidīts, lai normatīvās

⁹⁴ Sk. [OECD pamatnostādnes daudznacionāliem uzņēmumiem](#), OECD, 2019. gads, un dokumentu *Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting: Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises* ("Uzticamības pārbaudes atbildīgas nefinanšu sabiedrību kreditēšanas un vērtspapīru sākotnējās izvietošanas jomā: svarīgākie apsvērumi iestādēm, kuras īsteno OECD pamatnostādnes daudznacionāliem uzņēmumiem"), OECD, 2019. gads.

⁹⁵ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 60. punktu.

⁹⁶ Normatīvās un ekonomiskās perspektīvas definīciju sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 3. principā.

perspektīvas kontekstā tiktu apsvērtā turpmākā potenciālā ietekme uz regulatīvajiem kapitāla rādītājiem, kas atspoguļojas bāzes scenārija un nelabvēlīgas attīstības scenārija novērtējumos. No iestādēm tiek sagaidīts arī, lai tās apsvērtu šo novērtējumu rezultātus, nosakot savu riska apetīti un izstrādājot uzņēmējdarbības stratēģiju, kā arī vispārīgākā nozīmē – pieņemot lēmumus.

7.7. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes periodiskas pārskatīšanas ietvaros novērtē klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanas, novērtēšanas un mazināšanas instrumentu atbilstību. Iestādēm jāveic regulāra iekšēja pārskatīšana⁹⁷, piemēram, ICAAP kontekstā.⁹⁸ Pārskatīšanas mērķis ir rūpīgi pārbaudīt, vai ar iekšējiem procesiem un metodoloģiju izdevies panākt ticamus rezultātus un vai tie joprojām ir pienācīgi pašreizējās situācijas un nākotnes norišu perspektīvā.⁹⁹ Tā kā ar klimata pārmaiņu un vides risku identifikāciju un noteikšanu saistīto datu un metodoloģiju pieejamība strauji attīstās, tiek sagaidīts, ka iestādes regulāri izvērtē datu avotu un izmantoto metožu atbilstību un kvalitāti.

6.2. Kredītriska pārvaldība

8. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes kredītriska pārvaldības ietvaros apsvērtu klimata pārmaiņu un vides riskus visos attiecīgajos kredītu piešķiršanas procesa posmos, kā arī monitorētu šos riskus savos portfeļos.

Saskaņā ar CRD 79. pantu kompetentajām iestādēm turklāt jānodrošina, ka iestādes izsniedz kredītus, balstoties uz drošiem un skaidri noteiktiem kritērijiem, un tiek skaidri noteikta kredītu apstiprināšanas, grozīšanas, atjaunošanas un refinansēšanas kārtība. Šajā nolūkā tiek sagaidīts, ka iestādes izmanto holistisku pieeju un savā kredītriska politikā un procedūrās ņem vērā ar klimata pārmaiņām un vides faktoriem saistītus riskus atbilstoši EBI pamatnostādņēm par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību.^{100 101}

8.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka klimata pārmaiņu un vides riski tiek iekļauti visos attiecīgajos kredītu piešķiršanas procesa un kredītu apstrādes posmos. Konkrēti tiek sagaidīts, ka iestādes formulē viedokli par to, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē kredītņēmēja saistību neizpildes risku.¹⁰² Tiek sagaidīts, ka tiek identificēti un novērtēti klimata pārmaiņu un vides faktori, kas būtiski ietekmē attiecīgā kredīta riska

⁹⁷ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 21. punktu. ECB nav noteikusi, cik bieži šādu pārskatīšanu vajadzētu veikt, bet vēlas nodrošināt, ka iekšējie procesi "joprojām ir adekvāti pašreizējās situācijas novērtēšanai un nākotnes norišu perspektīvas ietvaros".

⁹⁸ Sk. CRD IV 73. pantu.

⁹⁹ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 18. punktu (1. principa iii) apakšpunkts).

¹⁰⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību 51. punktu (EBA/GL/2020/06).

¹⁰¹ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa ii) un iii) apakšpunktu.

¹⁰² Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību (EBA/GL/2020/06) 57., 126., 127., 146., 149. un 188. punktu.

darījuma saistību neizpildes risku. Šā novērtējuma ietvaros iestādes var ņemt vērā klientu veiktās klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības kvalitāti. Tiek sagaidīts, ka iestādes pienācīgi apsver risku profila pārmaiņas attiecībā uz uzņēmējdarbības sektoriem un ģeogrāfiskajām zonām, ko nosaka klimata pārmaiņu un vides riski. Tā sakarā ar dabas resursu, piemēram, ūdens pārmērīgu izmantošanu noteiktos rajonos var izraisīt to lietošanas ierobežojumus, kas savukārt var radīt ražošanas pārtraukumus un zaudējumus iestādes darījuma partneriem.

8. ielikums

Novērotās prakses piemērs: alternatīvas ar klimatu saistītas saistību neizpildes varbūtības

ECB novērojusi, ka iestādes bieži kredītu piešķiršanas procesā ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus kvalitatīvā izteiksmē. Taču dažās iestādēs tiek plānoti vai izstrādāti veidi, kā šos riskus iestrādāt modeļos. Viena banka izstrādā alternatīvas ar klimatu saistītas saistību neizpildes varbūtības, kas tiks ietvertas pārskatos līdztekus parastajām saistību neizpildes varbūtībām. Izstrādājot alternatīvās ar klimatu saistītās saistību neizpildes varbūtības, tiks ņemta vērā detalizētu fizisko un pārejas risku analīze attiecībā uz skrīninga procesā identificētiem riskantākiem darījuma partneriem. Liela šo rādītāju starpība liecinātu par nepieciešamību apsvērt riska mazināšanas pasākumus. Otra banka izstrādā ilgspējas risku vērtējumu sistēmu, kas ietver kvalitatīvos aspektus. Vērtējumu sistēmas datiem modelī tiktu piešķirts fiksēts svēruma.

Cita banka savos iekšējos kredīspējas vērtēšanas modeļos ietver vides rādītājus. Vides novērtējums ieviests nozarēm, attiecībā uz kurām šāds novērtējums tika uzskatīts par būtisku saistībā ar kredītkvalitātes rādītāju analīzi. Pamatā esošo darbību potenciālā ietekme uz vidi ietekmē kredītu kvalitāti. Šādi kredīspējas novērtējuma modeļi ieviesti attiecībā uz riska darījumiem ar lielajām komercsabiedrībām, komercsabiedrībām un projektu finansēšanas riska darījumiem.

8.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes pielāgo riska klasifikācijas procedūras, lai vismaz kvalitatīvi identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu un vides riskus. Tiek sagaidīts, ka iestādes saviem darījuma partneriem definē atbilstošus vispārējos riska rādītājus vai reitingus, ņemot vērā klimata pārmaiņu un vides riskus. Tiek sagaidīts, ka iestādes, veicot riska klasifikācijas procedūras, identificē kredītņēmējus, kas varētu tieši vai netieši būt pakļauti paaugstinātam klimata pārmaiņu vai vides riskiem.¹⁰³ Kritiska pakļautība šādiem riskiem jānorāda un, ja iespējams, jāaplūko atbilstoši dažādiem scenārijiem¹⁰⁴, lai nodrošinātu, ka tiek novērtēti un laikus ieviesti jebkādi atbilstoši risku mazināšanas pasākumi, t.sk. cenu noteikšana. Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver, piemēram, riska intensitātes karšu izmantošanu, kuras norāda ilgspējas riskus, pamatojoties uz individuālo tautsaimniecības (apakš-)sektoru nozīmīgumu attiecīgajam klientam.

8.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes ietver klimata pārmaiņu un vides riskus savā nodrošinājuma novērtējumā. Klimata pārmaiņu un vides riski var ietekmēt

¹⁰³ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību (EBA/GL/2020/06) 57., 126., 127., 146., 149. un 188. punktu.

¹⁰⁴ Iespējamie scenāriji ietver, piemēram, pašreizējo un prognozēto siltumnīcas efekta gāzu emisiju izvērtējumu, tirgus vidi, uzraudzības prasības aplūkojamiem uzņēmumiem, iespējamo ietekmi uz kredītņēmēju pelnītspēju un maksātspēju utt.

nodrošinājuma vērtību. Tiek sagaidīts, ka iestādes šajā sakarā īpaši rūpīgi novērtē komerciālo īpašumu un mājokļu nekustamo īpašumu fizisko atrašanās vietu un energoefektivitāti. Tiek sagaidīts, ka iestādes šos apsvērumus ņem vērā gan nodrošinājuma vērtības noteikšanas procesā, gan saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem veicamajā pārbaudes procesā.¹⁰⁵

8.4. sagaidāmā darbība

No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās monitorētu un pārvaldītu savu portfeļu kredītriskus, īpaši veicot sektora/ģeogrāfiskās/viena parādnieka koncentrācijas, t.sk. ar klimata pārmaiņu un vides riskiem saistītās kredītriska koncentrācijas, analīzi, un izmantojot riska darījumu limitus vai aizņemto līdzekļu apjoma samazināšanas stratēģiju.¹⁰⁶ Tiek sagaidīts, ka iestādes monitorē, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē ģeogrāfisko un sektoru koncentrāciju. Tāpat iestādes var novērtēt koncentrāciju, ko veido aktīvi ar konkrētām raksturiezīmēm, piemēram, energoefektivitātes marķējuma sadalījumu komerciālo īpašumu un mājokļu nekustamo īpašumu portfeļos, kurus, kā ir pamats uzskatīt, varētu ietekmēt pārejas politika, ņemot vērā iespējamās jaunās tiesību aktus. Attiecībā uz lielākiem darījuma partneriem iestādes var apsvērt klimata pārmaiņu un vides riskus, veicot viena parādnieka koncentrācijas analīzi. Iestādēm tiek ieteikts attīstīt monitoringa spējas saistībā ar rādītājiem un ierobežojumiem, kas izstrādāti viņu riska apetītes un datu pārvaldības sistēmas mērķiem.

8.5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes savās aizdevumu cenu noteikšanas sistēmās atspoguļo savu kredītriska apetīti un uzņēmējdarbības stratēģiju attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem.¹⁰⁷ Saskaņā ar CRD IV 76. panta 3. punktu, iestādes riska komiteja pārbauda, vai klientiem piedāvātajās aktīvu cenās pilnībā ņem vērā iestādes uzņēmējdarbības modeli un riska stratēģiju. Aizdevumu cenu noteikšana iestādēm ir nozīmīgs vadības mehānisms, kas nosaka to nākotnes ienākumu līmeni un izcelsmes avotus. Piemēram, iestādes savas uzņēmējdarbības stratēģijas un riska apetītes ietvaros var pieņemt lēmumu samazināt riska darījumus ar sektoriem, kas kaitē videi vai klimatam, vai arī atteikties no aizdevumiem, kuru nodrošinājumam izmanto energoneefektīvu nekustamo īpašumu. Tiek sagaidīts, ka cenu noteikšanas sistēma atbalsta izvēlēto riska perspektīvu un stratēģiju, piemēram, diferencējot riska darījumu aizdevumu cenas saskaņā ar to energoefektivitāti vai ietverot katram sektoram/klientam specifisku maksu. Atbilstoši savai uzņēmējdarbības stratēģijai un risku apetītei iestādes var arī piedāvāt saviem klientiem stimulus, kas motivētu tos mazināt klimata pārmaiņu un vides riskus. Tas var ietvert, piemēram, iespēju videi draudzīgu ilgspējīgu kredītu gadījumā, citiem nosacījumiem nemainoties, noteikt lielāki noturībai pret šādiem riskiem atbilstošu procentu likmes līmeni un attiecīgi arī labāku kredītspēju. Bankas, kuras veic ilgspējīgu kreditēšanu, procentu likmju pielāgošanas procesā var ņemt vērā, kā klients izpilda ilgspējas mērķus iepriekš noteiktā laika periodā, kura laikā tiek panākts klimata pārmaiņu un vides risku samazinājums.

¹⁰⁵ Sk., piemēram, CRR Trešās daļas 208. pantu.

¹⁰⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību 245. punktu (EBA/GL/2020/06).

¹⁰⁷ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu (EBA/GL/2020/06) 200. un 201. pantu.

9. ielikums

Novērotās prakses piemērs: hipotekāro kredītu cenu diferenciacija

ECB novēroja iestādi, kura diferencēja klientiem noteiktās neliela apjoma hipotekāro kredītu cenas atbilstoši pamatā esošā nekustamā īpašuma energoefektivitātes kategorijai. Labākas hipotēku kredītu energoefektivitātes kategorijas gadījumā klientiem tika noteiktas zemākas aizdevumu procentu likmes nekā sliktākas energoefektivitātes kategorijas hipotēku kredītu gadījumā, ja tiek prognozēts, ka iestādes hipotēku kredītu kopējais peļņitspējas mērķis tiks sasniegts. Šāda diferenciacija balstās uz apsvērumu, ka labākas energoefektivitātes kategorijas portfelis būs mazāk jutīgs pret pārejas risku un tāpēc atbilst iestādes uzņēmējdarbības stratēģijai.

8.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestāžu aizdevumu cenu noteikšana atspoguļo dažādās izmaksas, ko nosaka klimata pārmaiņu un vides riski. Kā noteikts EBI pamatnostādņēs par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību¹⁰⁸, iestādēm jāpiemēro cenu noteikšanas sistēma, kas saistīta ar aizdevuma raksturiezīmēm, ņemot vērā visas atbilstošās izmaksas. Klimata pārmaiņu un vides risku ietekme var izpausties dažādos cenu noteicošajos faktoros, piemēram, kapitāla izmaksās, finansējuma izmaksās vai kredītriskā. Ekoloģiski ilgtspējīgus aktīvus, piemēram, var finansēt ar specializētiem instrumentiem, piemēram, zaļajām (nodrošinātajām) obligācijām, tādējādi rodoties atšķirīgām finansējuma izmaksām. Teritorijās, kas pakļautas lielākiem fiziskiem klimata riskiem, piemēram, plūdiem vai sausuma periodiem, var būt vērojami lielāki kredītu zaudējumi. No iestādēm tiek gaidīts, lai tās apsvērtu šīs norises un atspoguļotu tās, nosakot aizdevumu cenas, piemēram, nosakot augstāku maksu par kredīta izmaksām, kas atspoguļo klimata pārmaiņu un vides riskus. Turklāt iestādēm, nosakot aizdevumu cenas, vajadzētu atspoguļot jebkāda veida finansēšanas izmaksu pieaugumu aktīviem, kurus īpaši ietekmē fiziskais un pārejas risks.

6.3. Darbības riska pārvaldība

9. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes apsvērtu, kā ar klimatu un vidi saistītie notikumi varētu nelabvēlīgi ietekmēt darbības nepārtrauktību un cik lielā mērā to darbību raksturs varētu palielināt reputācijas un/vai saistību riskus.

Saskaņā ar CRD 85. pantu un EBI pamatnostādņēm¹⁰⁹ iestādēm jāīsteno politika un procesi, lai novērtētu un pārvaldītu operacionālo risku. Tām jānovērtē operacionālais risks visās darbības jomās un operācijās un jānosaka, kā operacionālais risks var

¹⁰⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību 186., 187. un 190. pantu (EBA/GL/2020/06).

¹⁰⁹ Sk. EBI Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03) 255. punktu.

īstenoties.¹¹⁰ Tiek sagaidīts, ka iestādes īsteno visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību un savlaicīgu negadījuma seku novēršanu – gan attiecībā uz politiku, gan fizisko aktīvu, t.sk. IT sistēmu, funkcionēšanu.

9.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē fizisko risku ietekmi uz to vispārējo darbību, t.sk. spēju ātri atjaunot pakalpojumu nodrošināšanas kapacitāti. Iestādēm tiek atgādināts, ka šāds novērtējums jāveic darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas ietvaros, kā noteikts EBI pamatnostādnēs par iekšējo pārvaldību.¹¹¹ Iestāde var būt vairāk pakļauta fiziskiem riskiem tās darbības ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ. Iestādēm tiek atgādināts, ka tām jānovērtē fiziskā riska izraisītā darbības riska būtiskums. Tas īpaši attiecas uz ārpalpojumiem un IT pakalpojumiem, īpaši, ja pakalpojuma sniedzēji atrodas vietās, kas pakļautas ārkārtas laikapstākļiem vai citiem ekoloģiskiem ievainojamības aspektiem.

Tiek atgādināts, ka iestādēm jānovērtē, vai šie aspekti ietekmē to spēju apstrādāt darījumus, sniegt pakalpojumus, vai rada juridisko atbildību par trešajām pusēm, piemēram, klientiem vai citām iesaistītajām pusēm, nodarītiem zaudējumiem. Tiek sagaidīts, ka iestāde, vērtējot kritiski svarīgas vai būtiskas funkcijas, ņem vērā klimata pārmaiņu ietekmi uz šo pakalpojumu sniegšanu.¹¹² Tiek sagaidīts, ka šā novērtējuma rezultāts, ja tas būtiski ietekmē kādu no iestādes darbības jomām vai operācijām, tiek atspoguļots iestādes darbības nepārtrauktības plānā.

9.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes novērtētu, cik lielā mērā aktivitātes, ko tās veic, palielina negatīvas finansiālas ietekmes risku saistībā ar kaitējumu reputācijai, saistību veidošanos un/vai tiesas procesu nākotnē. Pamatojoties uz EBI pamatnostādnēm, visi attiecīgie riski jāiekļauj iestādes risku pārvaldības sistēmā, pienācīgi ņemot vērā gan finanšu, gan nefinanšu riskus, t.sk. reputācijas risku.¹¹³ Reputācijas risks var rasties ātri un strauji ietekmēt uzņēmumus. Iestādēm, kas saistītas ar strīdīgām vides vai sociālajām norisēm (vai, plašākā nozīmē, iestādes, par kurām tiek uzskatīts, ka tās uzņēmējdarbībā pienācīgi nenovērtē vides aspektus), var nākties saskarties ar negatīvu finansiālu ietekmi, ko rada reputācijas riski sakarā ar tirgus dalībnieku noskaņojuma pārmaiņām attiecībā uz vides un klimata pārmaiņu riskiem. Līdzīgi tiek sagaidīts arī, ka, lai novērstu reputācijas vai tiesvedības riskus, ko rada strīdīgas norises saistībā ar to produktiem, piemēram, ja tiek veikti ieguldījumi produktos, kuriem ir negatīva ietekme uz vidi, iestādes apsver iespēju veikt novērtējumu par savu investīciju produktu atbilstību labākajai starptautiskajai vai ES

¹¹⁰ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principu un 60. punktu.

¹¹¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 208.–213. pantu.

¹¹² Sk. EBI pamatnostādņu par ārpalpojumu izmantošanu (EBA/GL/2019/02) 4. nodaļas 31. punktu.

¹¹³ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 136. punktu. Informāciju par reputācijas riska novērtēšanu darbības riska kontekstā sk. EBI pamatnostādnes par pārskatītajām kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03), 6.4.3. apkašsadaļā.

praksei, piemēram, ES Zaļo obligāciju standartam.¹¹⁴ Līdzīgā veidā tādu uzņēmumu, kuru darbība rada lielu piesārņojumu, finansēšana var būt faktors, kas rada iestādei reputācijas risku. Turklāt iestādes var izstrādāt politiku attiecībā uz darbu ar klientiem un reakciju uz strīdīgām norisēm, kad tādas veidojas. Iestādes var apsvērt iespēju periodiski veikt darījuma partneru izpēti, lai konstatētu strīdīgas darbības, veikt ietekmes uz vidi vērtēšanu un/vai kaitējuma izmaksu analīzi, lai konstatētu potenciālos riska aspektus, un tām jāatspoguļo šādas izpētes rezultāti atbilstošos risku ziņojumos.

10. ielikums

Novērotās prakses piemērs: ICAAP ietvertie reputācijas riski

ECB novēroja iestādi, kas savā iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesā ņem vērā vides, sociālo vai pārvaldības aspektu izraisīto reputācijas risku. Šī iestāde pakļauta ievērojamam reputācijas riskam, kas saistīts ar vides un sociālajiem faktoriem, jo tās uzņēmējdarbības modelis vērsts uz privāto uzņēmumu finansēšanu jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Tādējādi katrs šīs iestādes klients tiek klasificēts, pamatojoties uz potenciāli negatīvu vides, sociālo vai valdības aspektu līmeni. Iestādes klasifikācijas sistēma ietver četras riska kategorijas, sākot no "būtiskas" līdz "minimālai vai neesošai" nelabvēlīgai vides, sociālo vai valdības aspektu ietekmei. Iestāde nodrošina savā kapitālā noteiktu summu atbilstoši klientu skaitam katrā no šīm riska kategorijām. Katrā riska kategorijā noteikta kapitāla prasība katram klientam, t.i., klientam ar augstāku riska klasifikāciju iestāde pieprasa lielāku kapitāla apjomu.

6.4. Tirgus risku pārvaldība

10. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes nepārtraukti monitorētu ar klimatu un vidi saistīto faktoru ietekmi uz to pašreizējām tirgus risku pozīcijām un uz to nākotnes ieguldījumiem un izstrādātu stresa testus, kas ietver klimata pārmaiņu un vides riskus.

Saskaņā ar CRD 83. pantu kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka tiek ieviesta politika un procesi, ar ko var apzināt, mērīt un pārvaldīt visus būtiskos tirgus risku avotus un izpausmes. Runājot par tirgus riska pārvaldību, tiek sagaidīts, lai iestādes ņemtu vērā, ka vides un klimata pārmaiņu riski var radīt potenciālas finanšu instrumentu (piemēram, vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu), produktu un pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma pārmaiņas, kas attiecīgi ietekmē to vērtību.¹¹⁵ Iestādes, kas investē uzņēmumos, kuru uzņēmējdarbības modelis tiek uzskatīts par ekoloģiski neilgtspējīgu vai kuru ģeogrāfiskā atrašanās vieta atrodas

¹¹⁴ Turklāt kredītiestādēm, kas sniedz portfeļu pārvaldīšanas un/vai finanšu konsultācijas, būs jāizpilda informācijas atklāšanas prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulā (ES) 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē, kuras vēlāk tiks sīkāk aprakstītas tehniskajos standartos.

¹¹⁵ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. un 7. principu.

fizisko risku iedarbības zonā, var skart investīciju vērtības kritums politikas pasākumu, tirgus noskaņojuma vai tehnoloģiju pārmaiņu dēļ vai ārkārtas laikapstākļu, vai pakāpeniskas klimata situācijas pasliktināšanās rezultātā.

Tiek sagaidīts, lai atbilstoši ICAAP perspektīvu iezīmēm iestādes normatīvās perspektīvas kontekstā novērtētu vismaz tos riskus, ko rada parāda, kapitāla un ar kapitālu saistītie instrumenti regulatīvajā tirdzniecības portfeli, kā arī ārvalstu valūtas pozīcijas un preču riska pozīcijas gan tirdzniecības portfeli, gan netirdzniecības portfeli. Tiek sagaidīts, lai ekonomiskās perspektīvas kontekstā visi instrumenti tiktu novērtēti, pamatojoties uz ekonomiskās vērtības apsvērumiem, neatkarīgi no izmantotās grāmatvedības pieejas.

Turklāt tiek sagaidīts, ka vērtējumā tiek aptverts arī netirdzniecības portfelis un īpaši šādas tirgus riska apakškategorijas: kredītriska starpības risks, ko rada patiesajā vērtībā un izmaksu vērtībā vērtētie posteņi, un risks, ko rada kapitāla vērtspapīru riska darījumi.

Īpaši attiecībā uz netirdzniecības portfeļa pozīciju kredītriska starpības riska komponenti tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē kredītriska starpības nozīmīgumu starp visiem tirgus risku noteicošajiem faktoriem. Tas ir būtiski, ja ņem vērā, ka uzņēmumu, kuri darbojas sektoros, kas tiek uzskatīti par ekoloģiski neilgtspējīgiem, un kuri neievieš visaptverošu ilgtspējīgu pārvaldības pieeju, emitētos finanšu instrumentus var skart spējš vērtības kritums. Līdzīgi regulāri jāmonitorē kapitāla vērtspapīru riska darījumu vērtība, lai noteiktu, vai pārmaiņas uztverē par to emitentu riska pakāpi, īpaši saistībā ar klimata pārmaiņu vides riskiem, nav negatīvi ietekmējušas to vērtību.

Tiek sagaidīts, ka iestādes, kas specializējas preču tirdzniecībā, pievērš īpašu uzmanību iespējamai slēptai ievainojamībai, t.sk. arī noteiktu preču, kas tiek uzskatītas par ekoloģiski mazāk ilgtspējīgām nekā citas preces, cenu vai vērtības svārstībām.

Turklāt iestādēm būtu ieteicams monitorēt, kā valdības, kuru riska darījumiem iestādes pakļautas valdības obligāciju turējumu veidā, var ietekmēt pārejas un fiziskie riski.

Ņemot vērā tirgus aktivitāšu konkrētās iezīmes parasti var piemērot iekšējos stresa testus (piemēram, jutīguma analīzi), lai labāk izprastu un novērtētu klimata pārmaiņu risku ietekmi uz iestādes tirdzniecības portfeli un netirdzniecības portfeli. Tiek sagaidīts, lai ICAAP normatīvās un ekonomiskās perspektīvas kontekstā līdztekus citiem riskiem šāda analīze tiktu veikta arī attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem, izmantojot vēsturisko sadalījumu, ko papildina ar hipotētiskiem pieņēmumiem.¹¹⁶

¹¹⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iestāžu spriedzes testiem (EBA/GL/2018/04) 69. punktu.

6.5. Scenāriju analīze un stresa testēšana

11. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes, kuras pakļautas būtiskiem klimata pārmaiņu un vides riskiem, izvērtētu, vai tajās veiktie stresa testi ir pietiekami, un attiecīgi iestrādātu šos riskus savos bāzes scenārijos un nelabvēlīgas attīstības scenārijos.

ICAAP ietvaros tiek sagaidīts, ka iestādes ar stresa testu palīdzību veic speciāli pielāgotas un padziļinātas ievainojamības pārbaudes.¹¹⁷ Stresa scenārijiem jāaptver visi būtiskie riski, kas var mazināt iekšējo kapitālu vai ietekmēt regulatīvos kapitāla rādītājus, un tie jāizmanto iestādes stresa testēšanas programmas ietvaros gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā. Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver tādu scenāriju izmantošanu, kuri atbilst zinātnisko atziņu tendencēm klimata pārmaiņu jomā, piemēram, IPCC scenārijus. Konkrēti attiecībā uz pārejas risku iestādēm būtu jāizmanto scenāriji, kuros attiecībā uz dažādiem politikas rezultātiem (piemēram, pāreja notiek agrīnā vai vēlākā posmā) ietverti ticami apsvērumi par attiecīgajām fiziskajām norisēm.¹¹⁸ Tas nozīmē, piemēram, apsvērt, kā hroniska ietekme uz klimatu novēlotas pārejas rezultātā varētu potenciāli izraisīt apjomīgākus politikas pasākumus. Visi šie aspekti atbilstoši jāatspoguļo iestādes ICAAP.¹¹⁹ Veicot scenāriju analīzi un stresa testēšanu attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem, tiek sagaidīts, ka normatīvās un ekonomiskās perspektīvas kontekstā tiek apsvērti vismaz šādi aspekti:

- kā iestādi var ietekmēt fiziskais un pārejas risks;
- kā klimata pārmaiņu un vides riski var attīstīties saskaņā ar dažādiem scenārijiem, ņemot vērā, ka šie riski var nebūt pilnībā atspoguļoti vēsturiskajos datos;
- kā klimata pārmaiņu un vides riski var realizēties īstermiņā, vidēja termiņā un ilgtermiņā atkarībā no izmantotā scenārija.

Tiek sagaidīts, ka iestādes definē to risku profilam atbilstošus pieņēmumus un individuālas specifikācijas, kā arī ņem vērā vairākus scenārijus, pamatojoties uz dažādu pieņēmumu kombinācijām. Tiek sagaidīts, ka iestādes kapitāla plānošanas ietvaros novērtē kapitāla pietiekamību ticama bāzes scenārija gadījumā un konkrētajai iestādei atbilstošu nelabvēlīgu scenāriju gadījumā.

¹¹⁷ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 140. un turpmākos pantus un EBI pamatnostādņu par SREP vajadzībām vācamo ICAAP un ILAAP informāciju (EBA/GL/2016/10), 5.4. un 6.5. nodaļu.

¹¹⁸ Sk., piemēram, *World Energy Model* ("Pasaules energoresursu modelis"), IEA, 2019. gads; *NGFS Climate scenarios for central banks and supervisors* ("NGFS klimata scenāriji centrālajām bankām un uzraudzības iestādēm"), NGFS, 2020. gads, un *Changing course: A comprehensive investor guide to scenario-based methods for climate risk assessment, in response to the TCFD* ("Kursa maiņa: visaptverošs palīglīdzeklis investoriem par klimata risku novērtēšanas metodēm, balstoties uz scenārijiem"), UNEP FI *Investor Pilot* vai UNEP FI, 2019. gads.

¹¹⁹ Sk. CRR 73. pantu.

Nelabvēlīgajos scenārijos iestādei būtu jāietver ārkārtējas, taču ticamas norises ar pienācīgi smagu ietekmi uz regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām.

Saskaņā ar ECB norādījumiem par ICAAP tiek sagaidīts, ka normatīvā perspektīva aptver vismaz trīs gadu ilgu nākotnes periodu. Tiek sagaidīts, ka iestādes savā stratēģiskajā plānošanā proporcionālā apmērā ņem vērā norises laika posmā pēc šā minimālā perioda, ja paredzams, ka tām būs būtiska ietekme.¹²⁰ Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver iespēju noteikt ilgāku laika periodu klimata pārmaiņu un vides riskiem, ņemot vērā iespējamību, ka tie visdrīzāk īstenosies vidējā termiņā un ilgtermiņā. Ilgāki laika periodi īpaši varētu atspoguļoties ekonomiskās perspektīvas stresa testēšanā.

Tāpat tiek sagaidīts, ka iestādes, izstrādājot atveseļošanas plānošanas procesu scenārijus, ņem vērā to, cik būtiska klimata pārmaiņu ietekme uz to uzņēmējdarbības virzieniem. Kā norādīts Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīvā¹²¹, visaptveroša atveseļošanas plāna izstrādei iestādēm jāaplūko dažādi makroekonomiskās un finanšu spriedzes scenāriji. Tiek sagaidīts, ka iestādes testē atveseļošanas iespējas, izmantojot šos scenārijus, lai noteiktu attiecīgo iespēju efektivitāti šādos gadījumos.

6.6. Likviditātes riska pārvaldība

12. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes novērtētu, vai būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski varētu izraisīt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezervju sarukumu, un ja tā, iestrādātu šos faktorus savā likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā.

Saskaņā ar CRD 86. panta 1. punktu tiek sagaidīts, ka iestādēm ir stabilas stratēģijas, politika, procesi un sistēmas, lai noteiktu, novērtētu, pārvaldītu un uzraudzītu likviditātes risku atbilstīgos periodos, tā, lai nodrošinātu, ka iestādes saglabā atbilstīgus likviditātes rezervju līmeņus.

¹²⁰ Sk. ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 44. punktu un 22. zemsvītras piezīmi.

¹²¹ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvas 2014/59/ES, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu (BRRD), 5. panta 6. punktu.

Lai nodrošinātu drošu likviditātes riska pārvaldību, tiek sagaidīts, ka iestādes apsver klimata pārmaiņu un vides risku tiešo un netiešo ietekmi uz to likviditātes pozīciju.^{122 123} Iestādēm ieteicams ietvert šos apsvērumus savā ILAAP, gan normatīvās, gan ekonomiskās perspektīvas kontekstā apsverot klimata pārmaiņu un vides riskus. Tiek sagaidīts, ka šādu novērtējumu veic, piemērojot uz nākotni vērstu pieeju gan ierastos darbības apstākļos, gan spriedzes apstākļos, un ka īpaši tiek ņemti vērā smagi, bet ticami scenāriji, kas var īstenoties vienlaikus, pievēršot uzmanību galvenajiem ievainojamības aspektiem. Tādējādi tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē, vai klimata pārmaiņu un vides riski varētu būtiski ietekmēt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezerves. Ja tiek uzskatīts, ka vērojama būtiska ietekme, iestādēm vajadzētu to iekļaut likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā.

Piemēram, iestādēm vajadzētu ņemt vērā iespēju, ka vienlaikus ar klimata pārmaiņu un vides risku īstenošanos var izveidoties kombinēta idiosinkrātiska un tirgus stresa situācija. Turklāt iestādēm vajadzētu apsvērt, kā to likviditātes pozīciju varētu ietekmēt klimata pārmaiņu vai vides risku īstenošanās, kas ietekmē to likviditātes rezervju vērtību. Iestādes arī varētu apsvērt šādu risku ietekmi uz reģionālajām likviditātes pozīcijām, piemēram, vietējo valūtu pozīcijām, kā arī potenciālos operatīvos un citus likviditātes nodrošināšanas traucējumus reģionos, kuros īstenojušies klimata pārmaiņu vai vides riski.

Turklāt iestādēm vajadzētu nodrošināt saikni starp uzņēmējdarbības stratēģiju un likviditātes resursu sadalījumu. Lai to panāktu, iestādēm tiek atgādināts savā iekšējā cenu noteikšanas procesā ņemt vērā ilgtspējīgu refinansēšanas instrumentu konkrētās finansējuma robežizmaksas, t.sk. atbilstošos gadījumos to likviditātes izmaksas un ieguvumus salīdzinājumā ar parastiem refinansēšanas instrumentiem.¹²⁴

¹²² Smaga fiziska notikuma tiešā rezultātā klienti, var izņemt naudu no kontiem, lai finansētu nodarītā kaitējuma novēršanu, liekot iestādei pārdot lielu aktīvu apjomu, lai segtus šīs aizplūdes (sk. *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks* ("Norādījumu paziņojums par pieeju ilgtspējas riskiem"), *BaFin*, 2020. gads, 18. lpp). Netiešā veidā bankas, kuru bilances var ietekmēt kredītriski un tirgus riski, var nespēt refinansēt savu darbību, kas, iespējams, novestu pie spriedzes starpbanku kredītu tirgū (sk. *The Green Swan* ("Zaļais gulbis"), SNB, 2020. gads, 28. lpp.). Turklāt fizisko un pārejas risku izraisīto makroekonomisko šoku rezultātā varētu palielināties banku likviditātes risks, sašaurinot, piemēram, investējamo vērtspapīru klāstu.

¹²³ Īpaši sk. 2018. gada novembra ECB norādījumu par iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu (ILAAP) 4. principa iv) punktu.

¹²⁴ Sk. CEBS 2010. gada 27. oktobra pamatnostādņu par likviditātes izmaksu un ieguvumu sadalījumu 24. un 25. pantu.

7. Uzraudzības gaidas attiecībā uz informācijas atklāšanu

Lai veicinātu finanšu iestāžu caurredzamību un sekmētu finanšu tirgu pienācīgu darbību, nepieciešama piekļuve informācijai.¹²⁵ Tāpēc Eiropas tiesiskajā regulējumā noteiktas informācijas atklāšanas prasības, lai būtu pieejama būtiskākā informācija par iestādes kapitālu, riskiem un riska darījumiem, kas ļautu pienācīgi informēt tirgus dalībniekus. Informācijas atklāšana par klimata pārmaiņu riskiem ļauj tirgus dalībniekiem veikt vairāk uz informāciju balstītus fizisko un pārejas risku novērtējumus. Tas savukārt uzlabos iestāžu un investoru izpratni par klimata pārmaiņu finansiālo ietekmi.

Jānorāda, ka ES iestādes panākušas politisku vienošanos izstrādāt ES līmeņa ilgtspējīgu ieguldījumu klasifikācijas sistēmu jeb taksonomiju. Turpmāk iestādes, uz kurām attiecas direktīva par nefinansiālas informācijas sniegšanu, tiks aicinātas nodrošināt papildu caurredzamību par to, ciktāl to aktivitātes uzskatāmas par ekoloģiski ilgtspējīgām.¹²⁶ Līdzīgi jānorāda, ka Eiropas Komisija plāno izvērtēt direktīvu par nefinansiālas informācijas sniegšanu kā daļu no stratēģijas stiprināt ilgtspējīgu ieguldījumu pamatus.^{127 128}

Informācijas atklāšanas politika un procedūras

13. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savu regulatīvo informācijas pārskatu sniegšanas ietvaros publicētu pamatotu informāciju un svarīgākos rādītājus par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kurus tās uzskata par būtiskiem, attiecīgi ņemot vērā Eiropas Komisijas Pamatnostādnes par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu.

Tiek sagaidīts, ka iestādes savā informācijas atklāšanas kārtībā norāda būtiskākos apsvērumus, kas ir to klimata pārmaiņu un vides risku būtiskuma novērtējuma pamatā, kā arī informācijas atklāšanas biežumu un veidus. CRR 431. un turpmākie panti pieprasa iestādēm darīt publiski pieejamu specifisku informāciju, kas ir būtiska, bet nav aizsargājama vai konfidenciāla. CRR 432. pantā

¹²⁵ Sk. III sadaļu EBI pamatnostādnē par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu.

¹²⁶ Sk. priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai (14970/19).

¹²⁷ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra direktīvu 2014/95/ES, ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu un grupu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu.

¹²⁸ Lielajām iestādēm, kuru emisijas iekļautas publiskajos sarakstos, ar 2022. gada jūniju būs jāatklāj informācija arī par vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem saskaņā ar CRR2 449.a pantu.

noteikts, ka informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt ekonomisko lēmumu pieņemšanu.¹²⁹ Tāpēc iestādēm tiek prasīts, lai tās noteiktu "kārtību, kādā jāveic informācijas atbilstības novērtējums, tostarp informācijas pārbaudes un publicēšanas biežumu".¹³⁰ Tiek sagaidīts, ka šādā informācijas atklāšanas kārtībā norādīts, kādā veidā tiek novērtēts klimata pārmaiņu un vides risku būtiskums.¹³¹ Šajā nolūkā EBA pamatnostādnēs norādīts, ka lai novērtētu informācijas būtiskumu, iestādēm jāpievērš pastiprināta uzmanība ne vien uzņēmējdarbības modelim, ilgtermiņa stratēģijai un vispārējam risku profilam, bet arī ekonomiskās un politiskās vides ietekmei, pieņemtajai informācijas nozīmībai attiecībā uz lietotājiem un informācijas saistībai ar jaunākajām riska un informācijas atklāšanas nepieciešamības tendencēm.¹³²

Pamatojoties uz EBI pamatnostādnēm, nav noteikta vienota būtiskuma robežvērtība.¹³³ Tāpēc tiek sagaidīts, ka klimata pārmaiņu risku būtiskuma novērtēšanu veic, izmantojot gan kvalitatīvo, gan kvantitatīvo informāciju un atbilstoši ņemot vērā reputācijas un saistību riskus, kas saistīti ar iestādes ietekmi uz klimatu un vidi un ko rada ar tās produktiem un darbību saistītas strīdīgas norises. Iestādēm arī tiek atgādināts par Eiropas Komisijas ieteikumu priekšlaicīgi nenovērtēt klimata pārmaiņu riskus kā nebūtiskus to ilgtermiņa rakstura dēļ.¹³⁴ Iestādēm tiek atgādināts, ka informācijas atklāšana par būtiskiem riskiem jāveic saskaņā ar CRR 433., 434. un 434.a pantu.

13.2. sagaidāmā darbība

Ja iestāde uzskata, ka klimata pārmaiņu riski ir nebūtiski, tiek sagaidīts, ka iestāde šo spriedumu dokumentē, norādot novērtējuma pamatā esošo pieejamo kvalitatīvo un kvantitatīvo informāciju. Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai. Turklāt EBI pamatnostādnēs norādīts, ka, ja iestāde nolemj neatklāt informāciju vai prasību kopumu nebūtiskuma dēļ, tai šis fakts skaidri jānorāda.¹³⁵

13.3. sagaidāmā darbība

Atklājot būtiskus skaitļus, rādītājus un mērķus, tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj vai sniedz atsauci uz attiecīgo metodoloģiju, definīcijām un kritērijiem.¹³⁶ Šī

¹²⁹ Šajā sadaļā aprakstītās gaidas attiecas vienīgi uz iestāžu regulējumā noteiktajām informācijas atklāšanas prasībām un nekādā veidā nav attiecināmas uz esošajiem grāmatvedības standartiem.

¹³⁰ Sk. CRR 431. panta 3. punktu.

¹³¹ Saskaņā ar CRR 431. panta 3. punktu un kā izklāstīts EBI pamatnostādnēs, būtiskuma jēdziens nozīme nepieciešamību atklāt informāciju, kas netiek skaidri prasīta saskaņā ar konkrētiem CRR noteikumiem.

¹³² Sk. arī EBI pamatnostādnēs par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu, 17. lpp.

¹³³ Sk. arī EBI pamatnostādnēs par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu, 4. lpp.

¹³⁴ Sk. Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu.

¹³⁵ Sk. 19. punktu EBI pamatnostādnē par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu.

¹³⁶ Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu "informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai".

informācija palīdz plašā mērogā atklāt tirgus dalībniekiem iestādes risku profilu, lai ierobežotu reputācijas un saistību riskus. Šīs gaidas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad iestādes apņemas pildīt ar klimata pārmaiņām un vidi saistītus mērķus – tādā gadījumā ECB sagaida, ka iestādes sniedz visaptverošu pārskatu par visas vienības ietekmi kopumā. ECB novērtējusi, ka šobrīd atklātā informācija ir nevienmērīga un nepilnīga, dažos gadījumos galvenā uzmanība pievērsta saistībām finansēt (nefinansēt) noteiktas aktivitātes, nepietiekami skaidri norādot izmantotās robežvērtības un portfeļus, uz ko tās attiecas. Lai gan iestādes tiek aicinātas īstenot ar klimata pārmaiņām un vidi saistītus mērķus, tiek arī sagaidīts, ka tās sniedz ar to saistītu visaptverošu un pamatotu informāciju. Tiek sagaidīts, ka iestādes, kas apņēmušās pārtraukt vai ierobežot noteiktu nozaru vai aktivitāšu finansēšanu, atbilstoši konkrētai finansēšanas politikai atklāj informāciju par attiecīgajām aktivitātēm un ar tām saistītajiem mērķiem, norādot termiņus un nenokārtoto saistību apjomu ģeogrāfisko apgabalu dalījumā. Tiek arī sagaidīts, ka iestādes ziņo par šo mērķu īstenošanā panākto progresu, iekšējo monitoringu, kā arī visiem atbilstošajiem metodoloģiskajiem aspektiem, īpaši kritērijiem, kas izmantoti, lai identificētu finansēšanas politikas aptvertos darījuma partnerus un attiecīgo darījuma attiecību tvērumu. Tiek arī sagaidīts, ka iestādes ņem vērā visus darbības virzienus un to riska darījumus kopumā, sniedzot pārskatu par vides aizsardzības mērķu īstenošanu.

1. attēls

Ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas ieteikumi

Pārvaldība	Stratēģija	Risku pārvaldība	Rādītāji un mērķi
Sniegt informāciju par organizācijas pārvaldību saistībā ar klimata pārmaiņu riskiem un iespējām.	Sniegt informāciju par klimata pārmaiņu risku un iespēju faktisko un potenciālo ietekmi uz iestādes uzņēmējdarbību, stratēģiju un finanšu plānošanu, ja šī informācija ir būtiska.	Sniegt informāciju par to, kā organizācija identificē, novērtē un pārvalda klimata pārmaiņu riskus.	Sniegt informāciju par rādītājiem un mērķiem, kas izmantoti, lai novērtētu un pārvaldītu būtiskos klimata pārmaiņu riskus un iespējas (ja šī informācija ir būtiska).
Saskaņā ar ieteikumiem atklājamā informācija			
<p>a) Aprakstīt, kā valde īsteno klimata pārmaiņu risku un iespēju pārraudzību.</p> <p>b) Aprakstīt vadības lomu klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanā un pārvaldīšanā.</p>	<p>a) Aprakstīt organizācijas konstatētos klimata pārmaiņu riskus un iespējas īstermiņā, vidēja termiņā un ilgtermiņā.</p> <p>b) Aprakstīt klimata pārmaiņu risku un iespēju ietekmi uz organizācijas uzņēmējdarbību, stratēģiju un finanšu plānošanu.</p> <p>c) Aprakstīt organizācijas stratēģijas noturību, ņemot vērā dažādus klimata pārmaiņu scenārijus, t.sk. scenāriju, kurā temperatūra paaugstinās par 2°C vai mazāk.</p>	<p>a) Aprakstīt procesus, ko organizācija izmanto, lai identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu riskus.</p> <p>b) Aprakstīt procesus, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.</p> <p>c) Aprakstīt, kā klimata pārmaiņu risku identificēšanas, novērtēšanas un pārvaldīšanas procesi iekļauti organizācijas vispārējā risku pārvaldībā.</p>	<p>a) Sniegt informāciju par organizācijas izmantotajiem rādītājiem klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanai saskaņā ar tās stratēģiju un risku pārvaldīšanas procesu.</p> <p>b) Sniegt informāciju par siltumnīcefekta gāzu emisiju 1. veidu, 2. veidu un, ja nepieciešams, 3. veidu un saistītajiem riskiem.</p> <p>c) Aprakstīt mērķus, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus un iespējas, kā arī šo mērķu sasniegšanā panāktos rezultātus.</p>

Avots: TCFD.

Par klimata pārmaiņām un vides riskiem atklātās informācijas saturs

13.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes atklātu informāciju par būtiskiem klimata pārmaiņu riskiem, pienācīgi ņemot vērā Eiropas Komisijas Pamatnostādnes par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu. Šis papildinājums ietver TCFD ieteikumus un sniedz norādes saskaņā ar direktīvu par nefinansiālas informācijas sniegšanu. Vēlamā informācijas atklāšana saistīta ar pieciem galvenajiem aspektiem – uzņēmējdarbības modeli, politiku un uzticamības pārbaudes procesu, rezultātiem, riskiem un risku pārvaldību un galvenajiem darbības rādītājiem. Šajā saistībā iestādēm tiek atgādināts par ECB gaidām attiecībā uz to uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju, pārvaldību un risku vadību, kā noteikts šajos norādījumos.

Konkrēti tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par iestādes SEG

3. pakāpes emisijām¹³⁷ attiecībā uz visu grupu. Lai gan ECB nepieprasa kādas konkrētas novērtēšanas un attiecināšanas metodoloģijas izmantošanu¹³⁸, iestādes tiek mudinātas ievērot detalizētu pieeju attiecībā uz oglekļa dioksīda emisiju novērtēšanu, saglabājot atbilstību SEG protokolam, kā izklāstīts Eiropas Komisijas papildinājumā. Tas var nozīmēt, piemēram, individuālu pieeju katram projektam attiecībā uz lielo korporatīvo portfeļu oglekļa emisiju intensitātes noteikšanu un nekustamā īpašuma portfeļu gadījumā – individuālu pieeju katram nekustamajam īpašumam attiecībā uz faktiskā enerģijas patēriņa noteikšanu vai energoefektivitātes klasifikāciju. Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj šādu informāciju:¹³⁹

- ar oglekļa emisijām saistīto aktīvu procentuālais apjoms katrā portfelī (milj. euro) vai procentuālā daļa no pašreizējās portfeļa vērtības un (pēc iespējas) šā apjoma vai procentuālās daļas iespējami precīza uz nākotni vērsta aplēse visam plānošanas periodam;
- katra portfeļa oglekļa emisiju intensitātes vidējais svērtais lielums, ja šādi dati ir pieejami vai iespējams veikt pamatotas aplēses, un (pēc iespējas) oglekļa emisiju intensitātes vidējā svērtā lieluma iespējami precīza uz nākotni vērsta aplēse visam plānošanas periodam;
- riska darījumu apjoms darījuma partneru sektoru dalījumā un (pēc iespējas) šā apjoma iespējami precīza uz nākotni vērsta aplēse visam plānošanas periodam;
- kredītriska darījumi un nodrošinājuma apjoms attiecīgās aktivitātes vai nodrošinājuma ģeogrāfiskā novietojuma/valsts dalījumā, norādot tās valstis/ģeogrāfiskās atrašanās vietas, kas pakļautas pastiprinātam fiziskajam riskam.

Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju vai sniedz norādes par izmantoto metodoloģiju un pieņēmumiem. Tas attiecas konkrēti uz iepriekšminēto rādītāju aprēķināšanā izmantotajām definīcijām un formulām.

Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par galvenajiem darbības rādītājiem un galvenajiem riska indikatoriem, kas izmantoti stratēģijas noteikšanai un risku pārvaldībai, kā arī tās pašreizējo sniegumu attiecībā pret šiem rādītājiem. Atbilstoši Eiropas Komisijas pamatnostādņu papildinājumam un EBI galvenajiem politikas paziņojumiem tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par izmantotajiem rādītājiem, t.sk. atbilstošos mērķus un iestādes pašreizējo sniegumu attiecībā pret šiem rādītājiem. Tiek sagaidīts, ka iestāde, izmantojot iepriekšminētos rādītājus, apraksta tās stratēģijas īstermiņa, vidējā termiņa un ilgtermiņa noturību attiecībā uz dažādiem klimata pārmaiņu scenārijiem.

¹³⁷ ECB izpratnē 3. pakāpes emisijas ietver ar iestādes aktīviem saistītās emisijas (finansētās emisijas).

¹³⁸ Piemēram, ECB novērojusi dažas iestādes, kuras novērtē finansētās emisijas un atklāj par tām informāciju, izmantojot oglekļa uzskaiti veicošo finanšu iestāžu partnerības (*Partnership for Carbon Accounting Financials*) izstrādāto metodoloģiju.

¹³⁹ Sk. Eiropas Komisijas Pamatnostādņu par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājuma par klimatiskās informācijas sniegšanu 1. pielikumu.

No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās novērtētu jebkādu turpmāku ar vides riskiem saistītu informāciju, kas nepieciešama, lai visaptveroši atklātu to risku profilu. Galu galā finanšu iestādes apdraud dažādu vides faktoru izraisīti riski, piemēram, ūdens resursu spriedze, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, resursu trūkums un piesārņojums. Tā kā ar to saistītās informācijas atklāšanas sistēmas un tirgus dalībnieku vajadzības strauji attīstās, iestādēm tiek ieteikts aktīvi uzlabot informācijas atklāšanu.

11. ielikums

Novērotās prakses piemērs: pārskats par informācijas atklāšanas saskaņošanu ar TCFD ieteikumiem

ECB novēroja banku, kas sniedz shematiskas atsauces uz atbilstību konkrētiem TCFD ieteikumiem. Tas nosaka iestādes atklātās informācijas attiecīgo un konkrēto nodaļu struktūru, kas atbilst TCFD ieteikumiem.

A tabula

Vienkāršota kopsavilkuma tabula

Kategorija	TCFD ieteikumi	Atsauce uz iestādes atklāto informāciju
Pārvaldība	a) Apraksts par valdes īstenoto klimata pārmaiņu risku un iespēju pārraudzību.	X dokuments, ABC lappuse
	b) Apraksts par vadības lomu klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanā un pārvaldīšanā.	X dokuments, ABC lappuse
Stratēģija	a) Apraksts par organizācijas konstatētajiem klimata pārmaiņu riskiem un iespējām īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā.	Y dokuments, ABC lappuse
	b) Apraksts par klimata pārmaiņu risku un iespēju ietekmi uz organizācijas uzņēmējdarbību, stratēģiju un finanšu plānošanu.	Y dokuments, ABC lappuse
	c) Apraksts par organizācijas stratēģijas noturību, ņemot vērā dažādus klimata pārmaiņu scenārijus, t.sk. scenāriju, kurā temperatūra paaugstinās par 2°C vai mazāk.	X dokuments, ABC lappuse
Risku pārvaldība	a) Apraksts par procesiem, ko organizācija izmanto, lai identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu riskus.	Z dokuments, ABC lappuse
	b) Apraksts par procesiem, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.	Z dokuments, ABC lappuse
	c) Apraksts par to, kā klimata pārmaiņu risku identificēšanas, novērtēšanas un pārvaldīšanas procesi iekļauti organizācijas vispārējā risku pārvaldībā.	Z dokuments, ABC lappuse
Rādītāji un mērķi	a) Informācija par organizācijas izmantotajiem rādītājiem klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanai saskaņā ar tās stratēģiju un risku pārvaldīšanas procesu. Apraksts par procesiem, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.	X dokuments, ABC lappuse
	b) Informācija par SEG emisiju 1. pakāpi, 2. pakāpi un, ja nepieciešams, 3. pakāpi un ar to saistītajiem riskiem.	X dokuments, ABC lappuse
	c) Apraksts par organizācijas izmantotajiem mērķiem, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus un iespējas, kā arī sniegumu šo mērķu īstenošanā.	Y dokuments, ABC lappuse

Atsauces

ACPR, "Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks", 2019. gads.

BaFin, "Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks", 2019. gads. DNB, "Waterproof? An exploration of climate risks for the Dutch financial sector", 2017. gads.

DNB, "An energy transition risk stress test for the financial system of the Netherlands", 2018. gads.

DNB, "Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector", 2019. gads.

DNB, "Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management", labākās prakses dokuments, 2020. gads.

DNB, "Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector", 2020. gada jūnijs.

EBA, "Action Plan on Sustainable Finance", 2019. gads.

ECB, "Financial Stability Review", 2019. gada maijs.

EEA, "Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report", 2012. gads.

ESRB, "Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk", 2016. gads.

IRENA, "Stranded assets and renewables. How the energy transition affects the value of energy reserves, buildings and capital stock", 2017. gads.

NGFS, "A call for action: Climate change as a source of financial risk", 2019. gads.

NGFS, "Technical supplement to the First NGFS comprehensive report", 2019. gads.

NGFS, "Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision", tehniskais dokuments, 2020. gada maijs.

NGFS, "Requirements for scenario-analysis", tiks publicēts.

OECD, "Guidelines for Multinational Enterprises", 2019. gads.

OECD, "The economic consequences of climate change", 2015. gads.

OECD, "Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting – Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises", 2019. gads.

TCFD, "Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities", 2017. gads

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese: 60640 Frankfurt am Main, Germany

Tālrunis: +49 69 1344 0

Interneta vietne: www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.